

L. MAGYARI JUDIT

AZ ÖRÖK
Kedves

KORDA R.T. KIADÁSA

L. MAGYARY JUDIT:
AZ ÖRÖK KEDVES

F. k. : Varga E. — Korda R. T. nyomdája, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.
Fel. : Schaif Á.

I. FEJEZET.

A tavasz friss, esőszagú párája, mint csillogó ezüsthályol burkolta be a tájéket. A zöldelő dombokon, réteken még látszott az éjjel esett eső ragyogó gyémántcseppje, de a földeken, hol lassú, ütemes tempóval ekék mozogtak, már nyoma sem volt az éjjeli áldásnak. A porhanyó, termékeny föld szomjasan itta magába az üdítő cseppeket, s mint egy örök szomjazó, az ég felé tárta cserepes, hamar kiszáradt ajakát, új ital után könnyörögve. A mennybolt azonban egyelőre nem ígért újabb esőt, habár az eső illata még ott úszott a friss, üde levegőben. Az ég gyöngyházzsínű kárpitja hasadozni kezdett és lilás, aranyszegélyű kis felhőrongyokra szakadozott, az aranyszegély mögül pedig egyszerre csak kibukkant a nap és káprázatos sugarait szétborította a földre.

Egy csillogó fénykéve majdnem felgyújtotta éles ragyogásával a Jeromos Ábelék házat. Ott állt a durva téglalákból épült ház a völgyben, hatalmas jegenyefáktól körülvéve, mint egy elkülönített kis birodalom. Barna fakerítése mellett lila, fehér orgonák, rózsaszín és bíbor árnyalatú mályvarózsák virítottak. A ház egyik falát befutotta az örökzöld. A kitárt ablaküvegről millió darabra törten verődött vissza az éles napsugár. A ház mögött, a völgyön túl, dombok emelkedtek és távolban egy hegynék elmosódó körvonalai szürkés, lilás ködpárába burkolódzva rajzolódtak a felhőtlené vált égboltra. Az egész vidéket, hová nem ért a nap, hűvös, kékes árnyék fedte. A házat gondozott, csinos udvar vette körül. A nagy diófa alatt hosszú, fehérre súrolt asztal és pad állott. A baromfiudvar felől vidám állati hangok tették életteljessé a csendet.

A ház egyik ablakán kihajolt valaki és beárnyékolta szemmel nézett el a földek felé. Fiatal nő volt. Egy pillanatra önfeledten nézte az eléje táruló fönséges képet, majd visszafordult a szoba felé, levette kezét a szeméről és kel-

letlen tekintettel szemlélte fiatalabb társát, aki egymásután szedegette ki szekrényéből a ruhadarabokat és helyezte a pamlagra, mely előtt a földön kitért szájú, üres utazó bőrönd tátongott.

— Hát csakugyan el akarsz utazni, Júlia?! — kérdezte szemrehányó hangon. — Itt tudod hagyni házaadat, földedet most, mikor a legszebb?! ... Én nem akarok neked tanácsot adni, de a te helyedben nem tudnék innen elszakadni! ...

Vágyódva tárta ki karjait az ablakon át bemosolygó üde lombok felé és szeme megkönnyesedett. A Júliának nevezett fiatal leány elmosolyodott.

— Csupa szentimentalizmus vagy Erzsébet. Én azonban megértelek! ... Itt születted, itt nőttél fel, s itt mentél férjhez. Természetes, hogy úgy érzed, hogy nem tudnál innen elszakadni!

Könnyedén beszélt, egy csepp enyhe, hűvös gúnnyal mély csengésű, sötét színezésű hangjában. Szép, lágy arany-szőke hajjal körülörpödött fejét hátravetette és úgy bírálgatott egy elcsomagolásra szánt selyem ruhadarabot.

— De hiszen te is itt születted! — kiáltott fel a fiatalasszony. — Vagy talán tagadni mernéd a származásodat, most, hogy a zeneakadémiai diplomád a kezvedben van? ... Tudom, azt akarod mondani, hogy kinőttél innen, szűk lett neked a szülőfalud!

— Tévedsz! — felelte elkomolyodva Júlia és megállt egy pillanatra nyitott bőröndje mellett. — Egy percig sem feledtem el, hogy a nevem Jeromos Júlia, kinek ősei és apja egyszerű, földet túró paraszt ember volt ... Csak valamivel többre vágyom, mint az őseim ... Ha fiú lennék és meghagyott volna az elviharzott véres háború, talán soha ki nem tenném innen a lábom. A Jeromos-családban nagyjában fiúk születtek. Engedelmes, vasszorgalmú, halkbeszédű földmádók. Alázatos napszámosai az életnek. Ásó- és kapanyéllal a kezükben ... de én leánynak születtem és valamivel többre szeretném vinni! ... Nem tehetek róla, engem vonz a város. A zaj, a sokaság! ... A végtelen búzaföldek hangja itt cseng az én szívemben is, de a nagy, szabad térségekben, távlatokban elveszettnek érzem

magam, és hozzá bármennyire is megszépít mindent az újra és újra megújuló természet, a háború okozta súlyos károkat nem tudja feledtetni. Itt pusztul minden, Erzsébet! ... Ide pénz kell, sok pénz, hogy helyrehozzuk a nagy károkat ... A ház két szobája lakható csak. A konyhába beesik az eső. A magtárak fedele rothadt szalma. A gyümölcsösből kivágva a legértékesebb fák. A szobákból hiányzik a padozat és ajtó. Az állatok háromnegyedrésze odavan ... Egy girhes ló húzza az ekét! ... Mit kezdjen az ember egy ilyen halódó gazdasággal?! ...

— Nagypád nem beszél így — mondta halkan Erzsébet és homloka elborult. — Ő alázatosabb szívvel visel minden csapást és békésen húzza az igát, pedig majdnem háromszor olyan idős, mint te!

— Ez az! — pattant fel kigyúlt arccal Júlia! — Ez az, amit nem bírok! ... Békésen húzza az igát, lenyelve minden lázadozó keserűségét él és hal meg, mint egy szürke örökmozgó, állatian dolgoz pont az emberi nagy végtelenségben?! ... Nos, hát én több akarok ennél lenni! ... Ember, akit megbecsülnek, észrevesznek! ... Ezért dolgoztam, ezért fáradtam. Nem akarok többé csak pusztá, éhes, fekete földet látni magam körül. Nem akarok parasztember felesége lenni és korán elhervadni és megöszülni a nehéz munkában. — Hirtelen elhallgatott és lenézett a padozatra, mintha elszégyelte volna magát, aztán könnyedén felkacagott. — Na de micsoda drámai kitörés ez tőlem?! ... Bocssás meg Erzsébet. Te mindig megértő unokatestvér voltál és tudom, most sem botránkozol meg rajtam!

Ledobta kezéből a könnyű selyemruhát és átlépve egy cipő- és harisnyahalmon, megsímogatta a fiatalasszony kedves, gömbölyű, síma arcát.

— Én is csak közönséges parasztaasszony vagyok! — mondta az duzzogó hangon — és nem vagyok egy cseppet sem boldogtalan. Az uram napszámban dolgozik nagypád földjén és két kisgyermekemnek csak egy téli és egy nyári ruhája van, és mégsem cserélnék senkivel ... S most is csak azt mondom, amit mindig is mondtam, mikor elvágtyál innen ... hogy mehetsz bárhová, bármilyen messze, a föld a véredben van. A föld majd visszahív! ... Ez a föld már egy

évszázad előtt is a Jeromoséké volt és ha megcsonkítva is, a kezükben maradt! . . . A vér pedig nem válik vízzé soha, Júlia! . . . A föld olyan, mint az örök kedves, mindig vissza fog ide csábítani, ahonnan elindultál!

Csend támadt a szobában. Júlia fehér halántékán láthatóan lüktetett egy finom kék erecske. Válaszolni akart, de aztán mégis meggondolta magát. Mit is mondjon?! . . . Mit feleljen Erzsébetnek, mikor sok dologban igaza van?! . . . Szerette a földet, de nem azzal a szolgálai alázatossággal, mint ősei és nagyapja, aki hatvannégy évével szülei korai halála óta egyedüli gondozója, intézője a megmaradt, kifosztott, tönkretett gazdaságnak. Nagyapja szálas, szikár alakját télen, nyáron egy és ugyanazon foltos nadrág és szakadozott kabát fedte. Télen csak az a különbség volt, hogy a kabát alá egy meghagyott, elnyűtt, ványadt inget húzott magára és kabátja fölé egy vedlett bekecsket. Nem tellett cifrálkodásra. Arcából a becsületes kúnsági magyar paraszt vonásai mosolyogtak az emberre. Most ezek a vonások az elmúlt esztendőök vérgőzös, nehéz éveit alatti megkeményedtek, hideggé és mozdulatlanná váltak, mintha az élet kőből hasította volna ki egy szobrász éles vésője. Egyetlen unokája volt Júlia, a fia leánya. Nem értették egymást. Külsőre Jeromos volt. Fekete szem, világos szőke haj, magas, izmos, erős, ruganyos test, de bensőleg mintha idegen kakukkfiókat csempészték volna be a tündérek a Jeromosék apáról-fiúra szálló egyszerű teknőalakú faragott bölcsőjébe.

Hatéves koráig azt hitte az öreg Jeromos, hogy minden rendben van és az aranyhajú, nyúlánk gyermek-leány pótolni tudja és fogja a hiába áhított fiú-unokát. A kis Júlia pompásan ülte a lovat, fejte a tehenet, takarította a baromfiólat, legeltette a birkanyáját és járta fáradhatatlanul nagyapjával a földeket. Hatéves korában azonban bekerült az iskolába és azontúl megváltozott minden! . . .

Az iskola a harmadik községben volt, azért az öreg Jeromos bármennyire is hiányolta a kis Júlia vidám társaságát, az ottani özvegy tanítónő gondjaira kellett hogy bízza, mert nem vonhatott el a földtől annyi időt, hogy mindennap hajnalban maga kocsikáztassa a harmadik községbe a gyer-

meket és kora délután, mikor a legtöbb dolog akad, újra érte menjen! ... Ezzel odaveszett volna a nap legértékesebb része. Azért a kis, szökehajú, komoly arcú Jeromos Júlia özv. Kovács Aladárné tanítónő gondjaira lett bízva, aki városban született és sohasem tudta megszokni a falut.

Lehet-e csodálkozni azon, hogy a fogékony•fiatal gyermek lelkében ebben a megváltozott, ellentétes felfogású légkörben, változások mentek végbe?! ...

Júlia ezentúl hat éven keresztül nem hallott mást, csak a város dicséretét zengeni, úgyhogy mikor elvégezte a négy elemi után a négy polgári osztályt, azzal a kéréssel állott elő a meglepett nagyapjának, hogy továbbtanulás végett a városba akar menni.

Egy álló évig dúlt közöttük a harc! Az öreg Jeromos hallani sem akart unokája tervéről. Minek neki annyi tanulás?! ... Az unokatestvérei csak négy elemi végeztek és mégis rendes, derék asszonyokká váltak! ... Neki magának még annyija sem volt. Csupán három elemi járt ki gyermekkorában, aztán súlyos beteg lett és sokáig gyengélkedett, mert igen vézna gyermek volt. Nevét minden tíz évben egyszer ha le kellett írnia. Úgy kanyarította a félív árkusra, mintha fájós lábú szarka húzta volna végig karmait a fehér papirosra. De azért az egész falu megsüvegelte. Az ember gerince a becsületesség, mondogatta az unokájának. Nem az a fontos, hogy latinul tudjál, hanem hogy helyén legyen az eszed és szíved! ... Nem akarta és nem tudta megérteni unokáját, mikor az vágyakról, ambícióról, elképzelte, az övéktől merőben más életről beszélt. A fantázia, képzelt világ messzi állt dolgos, egyszerű, kötelességtudó lelkétől. A mindennapi kenyérért gyötrődő és dolgozó parasztember lelke csak egy biztos és fix pontot lát értelmesnek és érthetőnek a világon és ez a föld! ... A föld az, amelyben megkapaszkodhatik és bátran vetheti bele élete gyökerét. Mert jöjjön bármilyen orkán, szél, vihar, mely elsöpör, semmivé tesz mindent a világon, a föld akkor is állani fog, akkor is megmarad! ...

Igy gondolkozott az öreg Jeromos és azért sehogy sem tudta megérteni hóbortos unokáját.

— Nem ütöttél a Jeromosokra! — mondogatta nem

egyszer! — Azok szerették a földet eszükkel és lelkükkel Ragaszkodtak hozzá utolsó csepp vérükig. De talán neked nincs is szíved?!

Pedig ebben nem volt igaza az öreg Jeromosnak, mert épp ez utóbbi csinálta Júliánál a legtöbb bajt. Már mint gyermekleányka elhatározta, hogy annyi pénzt szerez, hogy nagyapjának ne kelljen annyit dolgoznia. Nem voltak földhözragadt szegények, de segítséget a rokonságon kívül nem tarthatott magának az öreg Jeromos. Márpedig az olyan előrehaladott korban, amiben már ő is volt, elkelt volna még egy-két izmos, dolgos kéz. Az öreg Jeromosnak volt egy nagy büszkesége. A páratlanul szép birkanyája. Ez volt az unokáján kívül a legnagyobb öröme, boldogsága. De három egymásutáni rossz esztendő, mikor a magtárak üresen ásitottak és nem volt annyi eleség sem, amennyit az állatok elé dobjanak, az éhínség elvitte nagyapja büszkeségét.

Júlia érzékeny lelkének nagyon fájt nagyapja fájdalom lemondása, mikor meg kellett válni kedvenc birkáitól, és aznap szentül megfogadta, hogy kerüljön bármibe, ő több lesz, mint egyszerű parasztleány. Olyan valaki lesz belőle, aki sok pénzt tud tudásával, tanultságával szerezni, hogy majd meglephesse nagyapját egy új, szép birkanyájjal és segítséget tudjon venni nagyapja mellé a gazdaságba.

Ez az elhatározás volt attól a naptól kezdve ifjú életének a vezércsillaga! ... Ezzel a gondolattal kelt, ezzel a gondolattal feküdt. Ezért akart mindenáron tovább tanulni, hogy minél előbb valakivé válhasson és vágyát, álmát megvalósíthassa.

És amit a Jeromosok egyszer elhatároztak, attól nem tágitottak többé! ... Nagyapjának természetesen egy szót sem szolt élete nagy tervéről! Tudta, hogy nagyapja csak lebeszelné. Márpedig ő segíteni akart mindenáron! ... Segíteni a nagyapján ... a birtokon és magán is, mert többre akarta vinni sorsát, mint ősei ...

És legvégül volt még valami, ami ugyan nem döntően és életbevágóan, de talán mégis hozzájárult valamicskét ahhoz, hogy elhatározása szilárd maradjon. Júlia, ha erre gondolt, arca olyan visszautasító és merév lett, mint az alig bimbóba serkent virág, mely makacsul elzárkózik a kelyhet

bontó meleg napsugár érintésétől. Azt hitte magáról, hogy szerelmes!... Ez a szerelem még gyermekkorában kezdődött. Még szinte öntudatlan volt a lélek mélységeivel, érzelmeivel szemben, mikor megszerette Kovácsné nevelt fiát, Kovácsné egyetlen testvérének a gyermekét, a tizennégy éves Benedek Rudit. Júlia hétéves volt, mikor először találkoztak, Rudi kanyarót kapott a városban, ahol tanult és mikor felgyógyult, az iskolából, hol bentlakó növendék volt, leküldték levegőváltásra a nagynénjéhez falura.

Érdekes, sápadt, hosszúkás arcú, sötét szemű fiúcska volt. Szeretett sokat és fontoskodva beszélni és Júliában alázatos, csendes, bámuló és hívő hallgatóra talált.

— Mérnök leszek! — mesélte a nagy szemekkel bámészkodó, szőkehajú, rózsásarcú kisleánynak. — Tudod, olyan erős, híres ember, aki a rohanó vizek felett karcsú ívű, kecses hidakat épít. Tudod te egyáltalán, hogy mi az a híd?!... — És mikor a kisleány pirulva, zavartan bevallotta, hogy hallani sem hallotta még ezt a szót, álmélkodva csapta össze a két kezét.

— Nohát, hol éltél eddig a vadonban!... Milyen kis tudatlan vagy te!... — Júlia mélyen elszégyelte magát és elszomorodott, hogy ilyen ostoba kis vadóc, és aznap este sírva bújt az ágyába.

Második találkozásuknál Júlia már elvégezte a negyedik elemi osztályt és Rudi az érettségi előtt állt. Sápadt és elgyötört volt, mikor megérkezett egypár napra a nagynénjéhez és az első órákban észre sem vette a nyúlánk, fekete szemű, szőkehajú gyermeket. Azonnal megvacsorázott és lefeküdt aludni, csak másnap a reggelinél eszmélt arra, hogy rajta és nagynénjén kívül még van valaki a szobában.

— Már tudom, mi az, hogy híd! — volt Júlia első szava a reggeli után. — Ha akarod, elmondom neked Magyarország összes folyóinak és a főváros nevezetesebb hídjainak a nevét.

— Jaj, csak azt ne! — tréfált komikus ijedtséggel a fiú. — De mi a csudát akarsz te a hidakkal és folyókkal?!... Talán földrajzszakos tanár akarsz lenni?!

Mire Júlia bájos arcocskája kigyúlt, mint egy rózsa és szeme jobban fénylett a csillagoknál.

— Nekem ne tagadd! — mondotta nagy, komoly szemekkel. — Én úgyis tudom, mi akarsz lenni! ... Egyszer elárultad nekem! De én megőriztem a lelkemben! ... Mérnök leszel, tudom! ...

— Ugyan?! ... — lepődött meg a sápadt, nyurga, barna arcú fiú és erősen megnézte a bájos, piruló leánykát. Milyen csudabogár kis teremtés vagy te?! ... De azért egész helyes és rendes kisleánynak látszol ... De hogy mérnök legyek?! ... Azt már nem! ... Régen volt, nagyon régen! ...

Júlia arca elborult.

— És mi leszel akkor?! — kérdezte nagy komolyan és összekulcsolta ölében két kezét.

Rudi elnevette magát.

— Nos hát, ha akarod tudni, most már egészen más leszek! Más! ... Művész! ... Hallottad ezt a csodás szót, hogy zene?! ... Zongora?! ... Nincs ennél szebb dolog a világon! ... Már két esztendeje tanulok zongorázni és egyre jobban és jobban szeretem, mert a zene az egyedüli szépség és boldogság beteljesülése a világon!

És az alatt a pár nap alatt, míg pihenni otthon tartózkodott, egyébről sem beszélt Júliának, mint a zenéről, míg végül a fiatal gyermekleány lelke is lángra gyúlt az ismeretlen művészet halhatatlan szépsége iránt.

— Gondolod, hogy én is megtanulhatom?! — kérdezte Júlia és szemeiben mohó vágy lángja lobbant. — Én is nagyon szeretem a szépet és tudni akarom, amit te tudsz!

Rudi arcán elnéző mosolygás suhant keresztül.

— No nézd csak ezt a gyermeket! — mondotta és megsímogatta a kisleány felhevült arcocskáját. — Egész bámulatraméltó! ... Mindent akar tudni, amit én?! ... Szóval végig akarod tanulni a gimnáziumot és le akarsz érettségizni?!

Júlia megfontoltan bölintott fejével.

— Igen, le akarok érettségizni és zongorázni tanulok. Gondolod, hogy belőlem is lesz művész?!

Rudi már nem mosolygott a kisleány konok, nagy aka-

rásán, hanem komoly elismeréssel nézett le a szőke fejcskére.

— Azt nem tudhatom! — mondta lassan, elgondolkozva. — Ahhoz, hogy valaki híres zongoraművész legyen, több kell, mint ambíció és vasszorgalom. Születni kell rá!... Lehet, hogy belőlem sem lesz soha igazi művész, de ezt most még nem tudhatom!... De mondd csak, — tette hozzá egész más hangon — nekem megmondhatod, miért akarsz te mindenáron annyit tanulni, mint én?!... Neked az nem szükséges. Nagypád jómódú ember. Szép gazdaságotok van. Boldog lehetsz te e nélkül is!... Minek neked a sok tanulás?!...

Felemelte jobbkezevel a kisleány állát és belenézett csillogó, tiszta, fekete szemébe. Júlia szempillája meg sem rebbent, pedig szíve bolondosan vert a nagy, csíkos vászonkötény és babos háziruha alatt. Első pillanatban egész nyíltan, mint aki nem szokott hazugságokhoz, meg akarta mondani: mert szeretlek!... De aztán valami homályos, ösztönös asszonyi kacérság lefogta ajkait és csak elmosolyodott.

— Úgy, hát titka van a kisleánynak?! — kérdezte Rudi és megfricskázta a gyermek orrahegyét. — Nem akarja elárulni!... No nem baj!... Majd elválík, mi leszell!... Mutasd a kezed, van elég erő benne, hogy leüsse a billentyűket?!

Tenyérébe vette Júlia kezét, aki sápadt izgalommal figyelte a fiú arcát. Nem volt kicsi keze, sem fehér, de szép hosszúkás, erőteljes és izmos.

— Hm... — dünnyögte Rudi. — Szép formás kéz... ebben nem lesz hiba!... Boldog lesz, aki majd magáénak mondhatja!

Júlia elpirult a hajátővéig. Óvatosan vonta vissza kezét a fiú tenyeréből és egész nap úgy tartotta maga előtt, hogy ne érjen hozzá semmi, mintha valami nagy, ünnepélyes pillanat ragyogó nyomait viselné ujjai hegyén.

Harmadszor akkor találkoztak, mikor Júlia harmadéves polgárista volt és Rudi hamarabb érkezett haza a karácsonyi szünidőre, mint ahogyan nagynénje várta.

Rudi akkor már csinos, kész fiatalember volt. Nagy-

nénje kedvéért az egyetemre járt és közben szorgalmasan tanult zongorázni, ahogy Júliának nyomban bevallotta.

— Nem hittem soha, hogy ilyen szép leány leszel! — mondta elismeréssel, ahogy végignézett a szépen nőtt, egyenes tartású leánynak. Igaz, hogy szép gyermek voltál, de azokból lesznek később a kevésbé csinos leányok... Nos, árudd el, még mindig zongoraművész nő akarsz lenni, akár csak én?

Júlia lehúnyta szempilláit a fiatalember csodáló szemei előtt.

— Amit én egyszer megmondtam, azt állom is! — jelentette ki határozottan. — Alig várom, hogy zongorázni tanuljak.

Még két nap volt a karácsonyi szünet beálltaig. Az öreg Jeromos már jelezte, hogy eljön az unokájáért. Júlia örvendezett is, nem is. Szívesebben maradt volna az ünnepekre is tanuló helyén, Rudi kedvéért. A fiatalember észrevette a leányka vonzódását és az jólesett hiúságának. Úgy érezte, hogy még ilyen szép teremtéssel nem is találkozott az életben. Ez a leányka azonban nemcsak szép, hanem gazdag is... Szeretni is lehetne és egyben nem is csinálna rossz házasságot, ha majd kedve lesz a nősülésre... Egy nappal az öreg Jeromos érkezése előtt elhívta Júliát szánkázni. Nagy hó volt mindenfelé és a dombtető úgy hatott, mint egy hatalmas hófehér cukorsüveg. Júlia szívesen kapta magára szőrmekucsmáját. Tükörbe nem nézett. Minek?!. . . Annyira nem volt még nő, hogy hiú legyen. Vidáman, közös erővel húzták fel a dombtetőre a szánkát. A havazás megindult, hideg szél a szemükbe csapta a havat. Nevettek rajta... Rudi egy csomó cukrot, gyümölcsöt vett elő a zsebéből és odanyújtotta a leánynak. Jó volt a még nem ízelet édesség, melyet Rudi még Pestről hozott magával, és jó volt leszánkázni nagyokat sikongatva a vastag hóval borított domboldalon. Olyan szép volt ez a délután, hogy Júlia szíve belefájdult... Az alkony már ott leselkedett az ég alján, készen arra, hogy minden pillanatban rádobja sötét bársonytakaróját a havas világra. Rudi megnézte a karkötőóráját és elhúzta a száját.

— Haza kell mennünk — mondta rosszkedvűen. —

De egyszer még le akarok szánkázni egyedül a tetőről. Azért egyedül, mert meg akarom neked mutatni, hogy kell kike-rülni a fákat és görbe nyolcasokat írni a hóban.

Júlia azt szeretne volna mondani, hogy inkább ne mu-tassa, nem kíváncsi rá. A mai nap ugyanis annyi gyönyö-rűséget tartalmazott a számára, hogy ez elég lesz neki egy egész vakáció tartamára, amíg újra nem találkoznak. De Rudi már ment is. A maga után vonszolt szánkó mély nyo-mokat hagyott a hóban. Júlia fel és alá topogott a domb alján. Arcát pirosra csípte a hideg, szeme fénylett. Vidá-man kiáltott fel a tetőn álló fiúnak.

— Egy-kettő, hadd lám azokat a híres nyolcasokat! — Rudi tréfásan meghajolt, majd ráült a szánkóra és megin-dult lefelé a lejtőn.

— Most! — kiáltotta harsányan. — Most figyelj, Júlia! — Egy hatalmas fa mellett suhant el szánkója, majd a má-sik mellett eltűnt a leány szeme elől és ügyesen megke-rülte a havas fatörzset.

— Éljen! — lelkesedett a leány és összecsapta a te-nyerét. De a következő percben rémülten felsikoltott.

Rudi szánkója nekirohant egy fának és a fiú nagyot buk-fencezve, mozdulatlanul terült el a hóban.

— Rudi! — kiáltotta kétségbeesetten Júlia. Rudi! ...

De válasz nem jött és Júlia halálos, vad félelemmel a szívében bukdácsolva előre a magas hóban, hogy elérje azt a helyet, ahol a szerencsétlenség történt. Végre ott térdelt Rudi előtt, aki hanyatt, mozdulatlanul feküdt a fatörzs előtt.

Júlia szíve megdermedt. Azt hitte, hogy Rudi meg-halt. A fiú halántékán vércseppek szivárogtak és csukott ajakán nem látszott a lélekzétvétel.

Júlia zokogva borult rá.

— Rudi, Rudi — kiáltotta. — Ne halj meg, mert azt nem tudnám elviselni!

A fiú teste megrándult, szemhéja megmozdult, gyenge, erőtlen hang hagyta el az ajakát.

— Élek, Júlia, ne sírjál!

Júlia arcát most már az örömkönnyek mosták. Szeren-csére Rudi sebesülése nem volt komoly. A homlokát érte egy

kis horzsolás és a tarkójára kapott ütés elszédítette. Júlia erős, izmos karjaival feltámogatta a fiút és vállait átölelve, óvatosan lefelé vezette a domboldalon. Azt hitte, hogy sohasem érnek le. Rudi mindegyre megállott és pihenni akart. Júlia a meghűléstől féltette s legszívesebben még a saját meleg kiskabátját is ráadta volna.

Végre lent voltak. Júlia arcán a nagy hideg ellenére verejtékcseppek gyöngyöztek. Rudi egész súlyával ránehezedett és hagyta magát vonszolni. A kapuban azonban megállt és megállásra kényszerítette Júliát is.

— Júlia — mondta meleg hangon. — Nem tudom, hogy mikor jön érted nagyapád és lehetünk-e még együtt kettesben, azért most akarom megköszönni, amit értem tettél. Ne, ne szakíts félbe — tette hozzá, mikor Júlia felelni akart. — Én tudom, ki vagy és mennyit érsz! . . . Te vagy a legjobb és legszebb leány a világon, és én mihelyt olyan helyzetben leszek, hogy nőszülhetek, eljövök érted és feleségül veszelek! . . . Mondd Júlia, várni fogsz rám?!

Júlia szíve a torkában vert. Azt hitte, a szédítő nagy boldogságtól menten rászakad a kapu gerendája. Sírni és nevetni szeretett volna, tele kiáltani a világot, hogy milyen boldog, de helyette csak erősebben fogta a fiú ránehezdő súlyát.

— Júlia, miért nem felelsz?! — Ugye a feleségem leszel?!

— Az leszek! — lehellte remegve és szemeiben könnyek ragyogtak.

Másnap hajnalban érte jött a nagyapja és magával vitte, a nélkül, hogy Rudit újból láthatta volna. Ruditól kétízben kapott levelet, melyben mindig biztosította hűség szeretéteről és kérte, hogy ha bizonytalan is még az idő, mikor érte jöhet, de várjon rá türelmesen.

Ez is hozzájárult kis mértékben tehát ahhoz, hogy Júlia mindenáron a városban akarta folytatni a tanulmányait a négy polgári után és kitört a vita és harc nagyapa és unoka között.

Egy évig húzódott közöttük ez az áldatlan állapot. A gyermekleány bámulatos konoksággal, szófukarsággal és törhetetlen akarattal harcolt és akkor sem tette le ter-

mészetalda fegyvereit, mikor már a szekéren ült, mely a vasúti állomásra vitte.

— Nem vagy az unokám! — mondta az öreg Jeromos búcsúzól. Ezentúl semmi közünk egymáshoz. A pénzt rendesen megkapod, de mátol kezdve idegen vagy a számomra.

Júlia torkát fojtogatta a keserűség. Szeretett volna oda-borolni a nagyapja vállaira és belesírni a fülébe, hogy első-sorban is érte megy el, érte és a földért, a házért, a birka-nyájért, hogy ne lássanak majd többé soha szükségét, de hallgatott. Érezte, hogy nagyapja, aki nem sejt semmit, nem tehet másként!... A Jeromosokat kemény fából faragták. Ritkán szóltak, de amit mondtak, ahhoz mélységes konoksággal ragaszkodtak.

A megalázkodást egyikük sem ismerte. Felettük, akaratuk és tetteik felett csak egy Úr volt, az Isten!... Magasra tartott fejjel ült a szekéren, míg el nem kanyarodott az úton. Mikor a porfelhőben már egy ismerős bokor, fa sem látszott, akkor kókadt csak feje a mellére. Utóvégre csak tizenötödik évében járó tacsó, iskolásleány volt, aki álmod kergetve nekimegy az ismeretlen nagy világnak. A világot egyelőre egy Kovácsné ajánlatára elfogadott jó-nevű intézet képezte, de nincs a világon olyan biztonságos zug, mely ne tartogatna az ember számára ismeretlen veszedelmeket.

Az intézetben eltöltött éveiről nincs sok feljegyezni való. Júlia vasszorgalommal tanult és a szünidőben sem ment haza, hanem az intézetben maradt. Barátnői nem voltak. Bizalmába senkit sem fogadott. Zárkózott, magános és mohón tudni, tanulni vágyó gyermek volt. Társnői nem szerették, de annál jobban a tanárai. Ha valahová példát kellett állítani, mutatni, a kis Jeromos Júliát hozták fel mindenki számára. Ő volt a mintagyermek, kinek tanárainál való kiváltságos helyzete miatt ígérei és ellenségei megsokasodtak, s így még magánosabb és szófukarabb lett.

A birtokért és nagyapáért!... — gondolta magában, mikor egy-egy méltatlan bántás és sértés érte irigykedő társnői részéről. — Nem baj, csak bántsanak!... Értük mindent szívesen elviselek, csak színegyes bizonyítványaim legyenek.

Egyhangú elismeréssel és kitüntetéssel tette le az érettségét. Tanárai őszintén sajnálták, mikor az iskola kifogástalan viselkedésű és szorgalmú növendéke a szép, szelíd, szőke, hallgató, csendes leány mint érett, kilépett az intézetből a világba.

Haza akkor sem ment Jeromos Júlia, bár szinte fizikai fájdalmat érzett az öreg ház, hol született, a nagy virágos- és veteményeskert, a földek után és nem utolsósorban vágyódott nagyapját látni... De miután az öreg sohasem hívta, sőt leveleire sem válaszoltatott soha, melyekben híven és pontosan beszámolt előmeneteléről és érettségije fényes eredményéről, benne is tovább lángolt a dac és lenyelve mérhetetlen vágyakozását, beiratkozott a zeneakadémiára. Zongorázni már szépen és hibátlanul tudott. Különórákat vett az intézetben és sokszor a szünidőben egész napokon át gyakorolta magát.

Közben szép, magas, hajlékony, izmos leánnyá serdült. Arca már nem volt olyan piros, kerek, mint gyermekkorában. A sok tanulástól, szobalevegőtől megnyúlt és megsápadt, de talán így még érdekesebb és szebb lett.

Benedek Rudit az elmúlt évek alatt egyszer sem látta. De erre valahogyan nem is volt szüksége. Júlia ártatlan, tiszta lelkében úgy élt a fiú képe, olyan hihetetlen eleven-séggel, hogy pótolni tudta az élő jelenlétét. Nyugodt volt és biztos, mintha élete előre el lenne intézve kettőjük között és a szükséges pillanatban, mikor a tudás és művészet terén megérték egymás számára, majd találkozni fognak!... Úgy élt benne ez a hit, mint szinte kézzelfogható valóság, bár józan, reális alap erre a hitre kettőjük között egy kamasz fiú fellángolásán kívül semmi sem volt. De Júlia romlatlan, ártatlan lelke attól a pillanattól kezdve úgy érezte, hogy Rudinhoz tartozik és az a kitartó, hűséges szeretet, mely egyik lélekből a másikig árad időn, téren és távol-ságon keresztül, elvégzi majd a többi...

Ősi mélységes, ártatlan hit ez, melyet nem sokáig tűr meg az élet hazug, kíméletlen durvasága.

Júlia negyedéves zeneakadémiai növendék volt már, mikor egy hangversenyen, melyet az akadémia kis termében tartottak meg, váratlanul összetalálkozott álmainak

lovagjával. Rudi nem volt egyedül. Egy fiatal nőt kísért, kinek láttára Júlia elfelejtette mélységes megdöbbenését és zavarát.

Az idegen nő, akit Rudi kísért, sápadt, lilaszínű, puha selyemruhát viselt és keskeny, hófehér homloka felett dús aranyvörös haj csillogott.

Júlia első gondolata az volt, hogy ilyen szép nőt még sohasem látott életében. Első ösztönös rémülete, hogy Rudit egy idegen nő oldalán látja, háttérbe szorult a fiatal nő nagy, szemet lebilincselő szépsége mellett. Alakja az arányok tökéletes harmóniája volt. Vakító, hibátlan bőre, puha és bársonyos, mint egy kisgyermek rózsaszírom testecskéje. Gömbölyű állát egy kis gödröcske osztotta ketté, kedves, csibészes kifejezést adva a hibátlan, tökéletes arcnak. Olyan kedves volt ez az arc, hogy Júliának kedve lett volna megsimogatni, mint egy bájos gyermekét.

Rudi látható zavarral küzdött, mikor az egy sorral előttük ülő Júliát megpillantotta.

Júlia akkor már túl volt a nagy meglepetésen és meg-rázkódtatáson, sőt sok jóindulattal már ezerféle mentséget, kibúvót is talált Rudi számára.

Hiszen egy csinos, jómegjelenésű fiatalembert sokfelé hívnak, mely elől nem mindig tud elzárkózni, kitérni az ember... Vagy lehet, hogy szintén valami híres művész kollégája Rudinak ez a gyönyörű leány... Nem is lenne csoda, ha eltalálta volna a valóságot, mert hiszen ennek a szép teremtésnek szinte elég lenne, hogy csak megjelen-jék a pódiumon, hogy külsejével egy csapásra meghódítsa a közönséget.

Rudit azonban minden szépsége mellett sem tudná el-hódítani tőle, mert őket a szépségnél sokkal erősebb kö-telék, a gyermekkor bűvös emlékei, az első szerelem arany-színű fonala köti össze... és ez erősebb minden bilincs-nél, mert késő öregségig ott élnek és égnek az ember lel-kében...

Júlia szeme fényes, ahogy Rudit nézi. Hogy megem-beresedett ez alatt a tova suhant nyolc év alatt. Most érzi csak, milyen hosszú volt ez a nyolc év... milyen végphetet-len hosszú, most, hogy újra láthatja a szeretett arcot.

Bizonyára azóta már nagy művész, talán már hangversenyt is adott, bár ez nem valószínű, mert Júlia minden keze ügyébe akadó helybeli és vidéki újság művész rovatában egyre csak Rudi nevét kereste, de hiába... talán külföldön volt, azért nem hallott róla!...

Várakozó szemmel figyeli a férfi minden mozdulatát, aki kényszeredett mosollyal arcán végzi a bemutatást.

Dr. Péterfi Nóra orvos.

Jeromos Júlia gyermekkori ismerősöm.

Tehát nem művész!... — gondolta Júlia és nagy megkönnyebbülést érzett. A két női szem egymásba mélyedt. Júlia csak most látta jól a sűrű sötétszöke pillák erdejébe rejtőző zöldes ragyogású szemeket... Hideg, acélos fény égett a szemek kristályos zöld pupillájában. Olyan volt ez a tekintet, mintha meztelen kard suhogott volna a levegőben...

— Örvendek! — A hang is hideg, kimért volt. Merev és udvarias.

Júlia hallgatott és bosszúsan érezte, hogy elpirul. Még soha életében nem hozta zavarba semmi. Mindíg minden körülmények közt feltalálta magát és most ennek a fagyosan szép, hideg szobornak egyetlen rideg, kényszeredett, udvarias közömbös szava így kihozza, kiforgatja a valójából és nem tudja hirtelen, miről is beszéljen?!...

Rudi sietett a helyzet megmentésére. Már magához tért, felocsúdott a kellemetlen meglepetésből, hogy Júliával találkozott, s most igyekezett közvetlen, vidám lenni mindkettőjükhöz.

— Nahát, ez a váratlan szerencse!... Ki hitte volna?!... Hány éve is annak, Júlia, hogy mi utoljára találkoztunk?! Öt?... Hat?... Vagy hét?!...

Júlia sima homlokán felhő suhant keresztül.

— Nyolc — mondta lassú hangsúllyal. — Én jobban emlékszem rá. — Nem volt semmi célzatosság a hangjában, de a férfi mégis annak vehette, mert idegesen kapta fel a fejét és fordult társnőjéhez.

— Az ám, nyolc év, hogy repül az idő!... Tudod Nóra, Júlia évekig lakott már mint kisgyermek a nagy-

nénémnél. Mi már onnan ismerjük egymást. Már azóta jó barátok vagyunk!

A baráti szót egy kissé megnyomta és Júlia megint érezte azt a bizonytalan rosszérzést, amely elfogta, mikor Rudit Nóra társaságában megpillantotta.

— A... Igazán?!... Érdekes!... — felelte lustán Nóra és udvariasan elfojtott egy ásitást. — Én már nem emlékszem, kivel is barátkoztam gyermekkoromban!

Júlia az ajkába harapott és megint nem tudott mit válaszolni... Valahogy úgy érezte, hogy méltatlan bántás, sértés érte és valami eddig ismeretlen veszély érzése szorította össze szívét. Hálás volt, hogy hirtelen kialudtak a terem lámpái és a szünet véget ért. Halk bocsánatkéréssel fordult vissza a helyére és igyekezett minden figyelmét a zenére összpontosítani, ami azonban sehogy sem sikerült. A máskor kitárt lélekkel szomjasan magába fogadott zene most érzéketlen hallgatóra talált benne. A zene lágy hullámai hiába ostromolták szívét, fülét... süketen és jéggé dermedve ült a helyén... Hát elfelejtette volna őt Rudit?!... Megfeledkezett ígéretéről?!... Hát csak annyit jelentett számára a gyermekkor bűvös, szépséges álma?!... Vagy talán téved... és ez az idegen leány itt az oldala mellett nem jelent semmit, csak pusztá, egyszerű ismerőst?!...

Megtámasztotta fejét kezével és elködösödött, semmit sem látó szemekkel bámult maga elé...

Akárhogyan is van, — gondolta — nem szabad, hogy sejtсен valamit az ő nagy csalódásából... Nem szabad soha megtudnia, hogy mi ment most végbe a lelkében... Életében először érzett olyan keserű, kiábrándító fájdalmat, hogy szemeit ellepték a forró könnyek... Abban a pillanatban valamit elvesztett, valami kettétört, kialudt lelkében, ami eddig aranyos, nyugodt fénnel égett bensejében, az első szerelem és a szerelemben való hit aranyos fáklyája.

Sebaj!... — gondolta dacos büszkeséggel. — Sebaj!... Az én életemben úgylis nem Rudi volt a fontos!... Az én vezércsillagom töretlenül ragyog és vezérel engem tovább az úton... Az én életemben az egyedüli fontos nagypapa

és a birtok! ... Annak a vágnak a beteljesedése, ami gyermekkor óta sarkall a tanulásra engem, s amiért nekiindultam a világnak. De azért mégis fájt ez a csalódás...

Csacsi vagyok, — korholta később önmagát. — Hiszen valójában azt sem tudom, hogy ki ez a leány és mit jelent Rudi életében?! ... Hiszen még azt sem tudja, hogy mi van Rudival?! Elérte a célját, elérte művészi álmait?! ... De akárhogy is bátorította önmagát, nem tudta elűzni lelkéből azt a kényelmetlen rossz érzést, mely menthetetlenül hatalmába kerítette...

Rudi is hasonló érzések közt hanykolódott, míg szemét le nem vette a pódiumról.

Minek is került Júlia az útjukba?! ... Milyen rossz tréfája ez a sorsnak?! ... Már egészen elfelejtette... Ki is gondol a gyermekkori szerelmekre?! ... Az olyan, mint a számarköhögés, kanyaró, melyet majdnem kivétel nélkül minden gyermek megkap... Csak nem gondolja ez a leány, hogy komolyan veszi azt, amit akkor kamaszkorában mondott?! ... Az igaz, hogy akkor már nem is volt kamasz, hanem egyetemista... meggondolhatta volna, mit tesz és mond... De ez a Júlia mindig olyan kényelmetlenül komoly volt még gyermekkorában is... vele nem lehetett tréfálni... Mi is tetszhetett úgy rajta?! ... A nagy ragaszkodása és néma rajongó tekintete?! ... Ki tudná megmondani... és ki tudott volna annak ellenállni?! ... De hát az csak egy meggondolatlan, gyermekes kaland volt, ha ő huszonnégy évet is számolt akkor... Igaz, hogy nagypapa, ahogyan mesélte, abban a korban már családapa volt... de az régen volt! ... Ma már másképen élnek az emberek... Miért hangsúlyozta úgy ki Júlia, hogy „én jobban emlékszem rá!”? ... Fenyegetés akar ez lenni vagy csak szelíd emlékeztetés? Igaz, hogy Nórát még nem kérte meg, de szereti... Halálosan szereti és soha, soha nem fog rajta kívül más nőt szeretni...

Lopva elfordította merev tekintetét a pódiumról és Júlia felé nézett. Csak az arcélét láthatta és világos szöke hajának egy puha hullámát, ahogy előre hullott homlokába.

Szép, tiszta arcél volt, igazi Jeromos-arc... Most

szinte döbbenetes volt a hasonlóság az öreg nagyapa kővé merevült kemény vonásai és az unoka zárkózott, magánosan szomorú arcéle között... Szép volt, de olyan színtelen, merev, mintha nem is élne...

Érdekes leány, — ismerte el magában Rudi, de aztán szinte bocsánatkérően fordult Nóra felé és Júlia egyszerre feledve lett. Nóra egészen más volt. Az ő arcában is sok volt a hidegség, de azért többször volt vidám, mint rosszkedvű és szeretett sokat, jóízűen kacagni...

Igen, Nóra mellett nem lehetett unatkozni. Nórában sok olyan tulajdonság lakozott, mely hiányzott a kissé szögletes, hallgatag, csendes Jeromos-leányból.

De azért nem lehet csak így elintézni Júliát — gondolta bűnbánóan Rudi. — Meg kell neki magyaráznom, meg kell vele értetnem, hogy a gyermekkor más a felnőtt kornál... Nem szabad haraggal elválnunk!...

Azért mikor a hangverseny véget ért és a közönség egy ember gyanánt tódult egymást lökdösve a ruhatár felé, szemével megkereste Júliát, aki közömbösen állt egy oszlop mellett várva, hogy a tömeg elhullámozzék előtte, és odafurakodva megérintette a karját.

— Viszontlátásra, Júlia. Örvendek, hogy láttalak. Fel foglak keresni. Hol is lakol?!... — És mikor Júlia gépiesen elhadarta az utca és házszámot, még hozzá tette: — Hiszen annyi beszélni valónk van... De bocsáss meg, Nóra vár... — és azzal már tova is sodorta a tömeg.

Júlia sohasem felejtette el azt a találkozást Rudival a hangverseny után. Egy hét múlva jött el, egy unalmas, esős vasárnap délután. Júlia éppen a zongoránál ült és gyakorolt. Az eső kitartó egyhangúsággal mosta az ablakokat. Budán lakott a Krisztina-város egyik mellékutcájának egy kicsiny földszintes házában. Elszegényedett úrnőtől kapott szállást, kinek még szerencsére megmaradt a zongorája.

Júlia otthonra lelt nála. Úgy éltek, mint testvérek. Minden közös lett. A lakás két nagy, homályos utcai szobája, a hatalmas kőkockás konyha, a csepp kis üveges tornác, és közös volt a lakás fenntartásának minden kiadása is. Sőt még Sic, a selyemszörű szíami macska is, a régi

gazdagság egyetlen látható jele is közös tulajdon lett. Sic megbarátkozott az új gazdával és nagy kegyesen hol az egyik nyakán, hol a másik ölében pihente ki kirándulásainak izgató fáradságait.

Ezen a délutánon Sic kivételesen a lakás küszöbén nyalogatta puha talpacskáit, mikor az ismeretlen férfi bekopogtatott az ajtón. Sic mérgesen fújt egyet és felborzolt szőrrel menekült egy nagy rozoga karosszék mögé.

Júlia nem hallotta meg a kopogást és tovább zongorázott. Lakásadónője nyitott csodálkozva ajtót és tessékelt be az idegent.

Rudi lépteinek zaja elveszett a zene hatalmas fortissimójában. Júlia csak akkor eszmélt arra, hogy nincs egyedül a szobájában, mikor a darab végeztével valaki megszólalt a háta megett.

— Eljen! ... Gratulálok! ... Ügylátszik, te elérted az álmaidat?! ...

Júlia pirosan szökkent talpra.

— Rudi! ... Hogy kerültél ide?!

— Az ajtón keresztül, mint minden rendes ember — mosolygott fanyarul a férfi. — De szavamra, Júlia, te kimondottan művész lettél!

Júlia csak legyintett a kezével és rámutatott a szoba egyetlen épkezláb, megbízható bútorára, egy meggypiros, bársonyhuzatú karosszékre.

— Ül le kérlek... Ha tudtam volna, hogy jössz...

— Nem vártál volna a zongorádnál, hogy halljam, mit tudsz! — vágott közbe Rudi. — Te a régi vagy, Júlia. Éppoly titokzatos, magadbazárt és magadnakvaló... Te szerencsés vagy, nem változtatott meg az élet és nem tértél el a kitűzött célodtól.

— És te... igen?! — önkénytelenül rebbent el ajkáról ez a kérdés, de nyomban meg is bánta. Elhatározta, hogy egy kérdést sem intéz Rudihoz, ha majd eljön. Ne lássa, hogy annyira számontartotta, annyira számított rá. Inkább meghalt volna, semhogy Rudi valaha is megtudja, milyen mély sebet ejtett a lelkén... Hacsak képzelődött és Rudi a régi, egyetlen szavával meg képes gyógyítani ezt

a sebet, de ha nem... ne sejtse meg soha, milyen csalódást, vihart idézett fel az életében.

— Én nem mondhatom — felelt nagykesőre a férfi. — Az álmok rendszerint nem valósulnak meg. Ritka eset, ha valahol úgy megy minden, mint a tündérmesékben szokás!... Hípp-hopp!... és megvan minden!... Az életben éppen fordítva van. Ami az álmokban szép, az a valóságban torz és ami ott sikerül, az az életben rendszerint elérhetetlen marad!...

— Miért mondod, hogy elérhetetlen? — rebkent meg Júlia szemöldöke és hófehér homloka összeráncolódott. — A tudást senkinek sem adják ingyen. De mindenki megszerezheti magának, akiben van erő és szorgalom.

— Csakhogy lehet, hogy éppen ez nincs meg bennem! — vallotta be a férfi kurta kacagással. — Ami neked könnyűnek tetszett, az nekem mérhetetlen nehéznek tűnt fel... olyan nehéznek, hogy elrettentem tőle, mielőtt még belejöttem volna. Sajnos, bennem nincs sok állhatatosság, Júlia!

Halkan ejtette ki az utolsó szavakat, de a leány mégis meghallotta őket és annyira elsápadt, hogy fehérebb lett ruhája fehér, keményített gallérkájánál. Keze megragadta egy szék karfáját, de hangja nem remegett, mikor megszólalt.

— Az ember legtöbbször lebecsüli önmagát. De ha mégis így van, erős fegyelmezettséggel nevelnie kell magát, hogy mentse, ami még menthető. Ne mondd azt, hogy nem vitted semmire sem az életben... bizonyára túlozol és egészen jó zenész vagy!

— Egyáltalában nem vagyok zenész! — fakadt ki a férfi. — Éppúgy nem lettem zenész, mint annakidején mérnök!... Könnyelmű, szavahihetetlen valaki vagyok és ami a legborzasztóbb, magam sem tudom, hogy mit akarok?!... Jelenben orvostanhallgató vagyok, az utolsó évetemet végzem, de érzem, hogy ehhez sincs sok kedvem!

— De hát miért mentél erre a pályára, ha nem érzel hozzá hivatást?! — kérdezte kis, döbbsent csodálkozással Júlia és jó messze ült le a férfitől egy keményhátú székre. — Jó orvos szerintem csak az lehet, aki erre a pályára

valósággal küldetést érez magában. Itt fel kell olvadni, eggyé kell lenni a hivatással... Éjjel-nappal szolgálatára állani szenvedő embertársainknak.

A férfi ajka megrándult.

— Te túlozol, Júlia. Egyáltalán mindent olyan komolyan veszel... Sok benned a hajlam a tragikusság felé. A középkorban gondolkozhattak így a nők, ahogy te most... Az élet amúgyis olyan nehéz, nem kell még feleslegesen szentimentálizmussal még nehezebbé tenni.

Júlia megmozdult a helyén.

— Miért mondd ezt Rudi — kérdezte lefojtott hangon. — Mert komolyan veszem az életet és nem gondolkodom felelőtlenül és léhán?!... Ha úgy gondolkoznám, mint te... ma én belőlem sem lenne semmi és csak egy csomó haszontalanul elfecsérelt esztendőre nézhetnék vissza. Az embernek addig kell dolgoznia, míg tart a fiatalsága, hogy mire megöregszik, legyen minek gyümölcséből éljen és legyen mire becsülettel visszagondolhasson... Ez az én felfogásom, Rudi és ha ez neked középkori, úgy nem tehetek róla!

— No, no, csak ne haragudjál — csitította a férfi. — Ki mondja, hogy neked nincs igazad?!... Én meghajtom a fejemet előtted és sajnálom, hogy nincs meg bennem a te erő. Engem dobál az élet vihara kénye-kedve szerint. Tudom, nem férfihoz illő, amit mondok, de előtted nincs titkom. Pedig ne hidd, hogy én csaló, hazug, gazember vagyok... Mindig telve a lelkem a legjobb szándékokkal és hiszek abban, amit mondok vagy tenni akarok, csak éppen erőm nincs később, hogy ki is tartsak mellette, ha elfog a kétség és kísértés... Látnod, Júlia — és hangja itt ellágyult — egyszer azt hittem, hogy nem tudok majd nélküled élni! Nem, ne szakíts félbe — tette hozzá, mikor látta, hogy Júlia tiltakozva emeli fel a kezét. — Engedd, hogy kibeszéljem magam. — Szerettelek, az első ifjúság örök, szép, tiszta szenvedélyével. Olyan voltál előttem, mint egy szép elérhetetlen csoda, melyért érdemes harcolni, küzdeni. Így éreztem sokáig... míg egy szép napon meg nem ismertem Nórát! — Egy pillanatig elhallgatott és kezébe temette arcát. Júlia szívére szorított kézzel ült a szé-

kén, mint egy szép, fehér szobor. Beszélni nem tudott, szíve rendületlenül, mint egy megriasztott madárka ugrált rejtekében.

Rudi felemelte fejét és folytatta.

— Megismertem és vége volt minden jó szándékomnak. Nóra utálja a zenét, nem érti. A multkor is csak az én kedvemért jött el arra a hangversenyre, ahol találkoztunk. Kinevetett, mikor előálltam azzal, hogy muzsikus leszek, művészi pályát választottam magamnak. Fantasztának, érzélgősnek nevezett. Azt mondta, hogy előtte csak a reális pálya számít, ahol nem vak szerencsére és egy csomó intrikára van bízva az ember érvényesülése, boldogulása. Intrika ugyan ott leselkedik minden pályán, de sehol annyi, mint a művészi pályán mozgó emberek között. Ő is híres és gazdag akar lenni, de biztos talajon. Nem hiszem, hogy bármiért is rajongani tudna sajátmagán kívül. A pályájában is csak a sikert látja, egy szerencsés véletlen folytán való kiugrást, előmenetelt, hírnevet, dicsőséget becses énjének.

Júlia megremegett. Megnedvesítette ajkát, majd nagyon halkán megszólalt:

— Így beszélsz arról, akit szeretsz?!

— Igaz, csúfság tőlem, de mikor ismerem hibáit, mint ahogyan ismerem a te erényeidet. Tudod Júlia, sokszor magam sem tudom, mit akarok?! Mikor Nórával vagyok, olyan az számomra, mintha az egész világ elsüllyedt volna körülöttem. Mikor téged látlak, fellángol bennem a gyermekkor tiszta szépsége, érzem a hitvány gerinctelenségem és úgy szeretném, ha minden úgy lenne, mint régen!...

Júlia arca merev és hűvös lett.

— Ne beszélj így Rudi, nem vagy már gyermek!... Tisztában lehetsz az érzelmeiddel!

— Eppen ez az, amit nem tudok eldönteni!... Ha Nóra mellett lehetek, elfelejtkezem mindenről és mindenkiről. Tudom, hogy Nóra nem szeret, csak szeszélyből ragaszkodik hozzám, mert látja, mennyire rajongok érte. Tudja azt is, hogy tehetetlen báb vagyok a kezében és azt tehet velem, amit akar... A művészi pályámon is megállított, pedig ahhoz komolyan lett volna kedvem. Vén fejemre újra tanulnom kellett, mint egy kisdíák, hogy kedvéért orvos

lehessek, pedig ettől a pályától kisgyermekkorom óta húzódoztam, mert nem bírtam látni soha az emberi test szenvedéseit. Mi lehet ezekután belőlem?! ... Egy tizedrangú kis orvos, aki éhen fog pusztulni a nagy emberi tülekedésben. Sokszor kívánom, hogy bár sohase találkoztam volna össze Nórával, de most már késő! ...

Júlia összeharapta fogait, hogy fel ne kiáltson, hogy nem késő! ... A megtérés, jószándék sohasem késő, még visszaterelheti a helyes útra ... de hallgatott és nagy magánosságot érzett a lelkében. Érezte ... tudta, hogy Rudi mindörökké elveszett számára.

— Nyomorult, gyenge ember vagyok, Júlia, de azért ne vess meg! — hallotta újra Rudi hangját. — Hadd maradjunk továbbra is jóbarátok! ... Ne haragudj rám és engedd, hogy néha-néha felkeresselek.

Júlia első szava, mely ajakára tódult, az volt, hogy ... soha! ... De aztán arra gondolt, nehogy Rudi azt higgye, hogy annyira fáj szakításuk, hogy nem bírná elviselni a felkínált barátságot ... azért mosolyt erőltetve ajkaira, nyugodt hangon válaszolt:

— Szívesen maradok a barátod és igyekezz Rudi, hogy legyen belőled valami!

A férfi elpirult, majd elhalványodott. Ügyetlenül csokolt kezét és ment ki a zuhogó esőbe.

Júlia egyedül maradt keserű, fájó, széttépett álmokkével, de pillantása rátévedt a nyitott zongorára és érezte, hogy nem maradt egyedül ... Hiszen az a vágy hozta el az otthonából, hogy legyen valaki ... és az csak a leghűsebb barát: a zene, a zongora által lehet! ... Itt van a művészet számára, melyben ellelelheti, beleölheti minden futó fájdalomát és keserűségét.

És a zene visszaadta teljes lelki erejét és biztonságát. Már tudott mosolyogni, túlnézni mindenén még akkor is, mikor egy szép napon Nóra látogatta meg, aki kíváncsi lehetett megismerni Rudi volt szerelmét és nem volt semmi érv, semmi kibúvó, mellyel meghívásai elől ki lehetett volna térni ... Különös helyzet volt ez, de vállalni kellett, nehogy Nóra azt higgye, hogy búslakodik volt gyermekkori szerelme után ...

De sohasem érezte jól magát Nóra túlzásúfolt, agyon-tömött lakásában, a hangos és vidám barátai között, bár akármilyen különösnek is tetszett, rokonszenvet érzett Nórával szemben, mert vidám, felületesnek látszó lénye alatt nyomban felismerte és észrevette a határozott, erős akaratú, öntudatos embert. Azért nem tért ki Nóra gyakori hívásai elől, de ha kis szobájába hazatért, fokozott erővel és ambícióval ült le a nyitott zongorához gyakorolni. Lelki szeme előtt a háború által tönkretett birtok lebegett és egy gyapjasszőrű tarka birkanyáj, mely az ő erejéből egy szép napon ott fog legelészni a régiek helyén, a domboldalon...

Nemsokára nevet szerzek magamnak!... Gondolta felcillanó szemmel és akkor elmondhatom nyugodtan, hogy elértem a vágyam és nem dolgoztam hiába!...

*

De ebbe a szép álomba egy Rudi és Nóránál, minden vágnál erősebb és tragikusabb esemény szőtt bele, mely vérzivataros levegőjével éveket rabolt el céljának az elérésében.

A háború sok szépen indult vágyat és reménységet tört ketté, sok életet tett tönkre.

A folytonosan fokozódó légítámadások nagyban megnehezítették Júlia tanulásának zavartalan folytatását.

Nem egyszer kellett útját különböző bérházak légoltalmi pincéjében megszakítania, míg elérkezett rendeltetési helyére, a zeneakadémiára.

Félni nem félt! Egy pillanatig sem gondolt arra, hogy haza, falura meneküljön. A jó Isten mindenütt egyformán jelen van és ha célja van vele a további életben, úgysem érheti semmi bántódás...

Hidegvérével és nagy önuralmával nagyon sok ideges kollégájának szolgált megnyugtatóására.

— Ha te velünk vagy, — mondogatták — nem félünk annyira. Júlia csak mosolygott és igyekezett mindenütt mindenkinek a hasznára válni. Kevés szabadidejében, amit a tanulás hagyott, kijárta az első segélynyújtás tanfolyamát és ahol lakott, a kis budai ház légoltalmi parancsnokának, egy szegény három gyermekes, mindíg fáradt özvegy asz-

szony munkájának nagyobbik felét is magára vállalta. Legtöbbször csak jóval éjfél után került ágyba.

Később, mikor az ostrom tartamára leköltöztek a pincébe, Júlia volt a sötét, dohos, penészszagú, földalatti helyiségnek a vigasza és földi anyyala.

Akinek csak panasza és kérése volt, az nem Berkesnéhez, a légoltalmi parancsnokhoz, hanem őhozzá fordult.

— Jaj, lelkem, a lakásomban felejtettem az imakönyvemet, — vagy édesem, maga úgysem fél. Van egy kis kenyérem még a konyha asztalán... nem hozná le?!

És Júlia ment... feje felett fűtyültek, zúgtak a gépek, de előtte csak egy gondolat volt, teljesíteni azokat a kéréseket, melyeket magára vállalt.

A közös főzésnél is ő segédkezett a legtöbbet. Hatalmas fazekakban főzte a levest vagy a paprikás krumplit. Még arra is maradt ideje, hogy esténként a fáradt, elgyötört anyák gyermekeit összegyűjtse és a kis rögtönzött oltárnál közös imádkozásra tanítsa őket.

Később egyre nehezebb lett a sorsuk. A kis budai ház állandó pergőtűzben állt. Még az udvarra is csak a legnagyobb ügyelettel lehetett kimerészkedni.

Egy reggel arra a szörnyű felfedezésre ébredtek, hogy nincs vizük. Csak a harmadik utcában lévő, eddig sértetlenül álló bérház udvarán működött még egy vízvezeték.

De ki menjen olyan messzire ilyen bomba- és aknázaporban?!... Mikor a légoltalmi parancsnoknő jelentkezésre szólította fel a kis ház lakóit, csak egy fiatalabb férfi és Júlia emelkedett fel nyomban a helyéről.

Végül is egyedül indult a veszélyes útra, mert a fiatal férfi halála rémült felesége és két gyermeke belekapaszkodott és sírva-ríva kérlelte, hogy ne hagyja el őket. Júlia nem várva senkire, felkapott két üres vödört és Istent hívva segítségül, indult neki nehéz küldetésének.

Borzalmas, soha el nem felejthető kép tárult szemei elé... Csupa láng, csupa füst mindenfelé... Alig tesz egy pár lépést, keresztben egy férfi fekszik az úttesten... halott... tovább kiégett tankok, lovak tetemei. A levegő fojtó és bűzös. A hatalmas bérházak legtöbbje romokban. Sokak-

ból még lángok csapnak fel és hatalmas füstoszlop száll a téli, szürke ég felé.

Júlia alig bír haladni. Mindegyre ki kell kerülnie a törmelékeket, halottakat, szerteszét repült vasalkatrészeket.

Végre... eléri azt a házat, ahol víz van. Hosszú, sötét, kigyózó sorban állanak már a vezeték körül az emberek. Fáradt, beesett arcok... elkínzott, meggyötört emberi árnyak...

Júlia beáll a sorba. Hallgat... Hallgatja a hosszú, lassan fogyó sor szerencsétlen embereinek panaszait, fájó keserveit... Segítene, ha tudna!... mindenkin segítene, de hogyan?!...

Lába elzsibbad, mire rá kerül a sor. Most lesz csak nehéz a hazavivő út, a két tele vödörrel, hogy egyetlen drága cseppje se vesszen el... Óvatosan indul visszafelé. Egy idősebb asszony tart vele. A szomszéd házban lakik. A keserű panasz be nem áll a száján. Vedréből a víz kiloccsan a havas útra. Már majdnem elérik otthonukat, mikor fejük felett alacsonyan húz el egy repülőgép.

Júlia gyorsan leállítja a földre két vödret, kikapja az asszony kezéből az övét és a falhoz rántja, de már későn... Egy golyó a társnője karját éri. Sikoltva jajdul fel.

— Eltaláltak!

Júlia alig bírja lecsitítani.

— Nincs semmi baj, csak nyugalom! — Felkapja az asszony vödret és besegíti a házukba, aztán szalad vissza a sajátjukért.

A sebet maga tisztítja és kötözi be. Szerencsére csak a bőr felületét érte a horzsolás. Este holtfáradt, mikor a kemény lócán ruhástul végigdől. Ilyenkor álmaiban otthon jár... ott látja magát a tél hidegétől dermedt ismerős földéken, a didergő, csupasz ágú, öreg gyümölcsfák között, a gyermekkortól minden kis zugot ismert, drága emlékektől zsúfolt kertben és a tágas, nagy szobákban, hol először látta meg a napvilágot. De amint a hajnal első piszkos, szürke derengésére felébred, kezdődik minden előlről...

A bomba, golyózápor egyre erősebb lesz. Egyik akna a másik után süvít el a kis földszintes ház felett. Egyik szétrombolta a ház udvar felé eső lakrészét. Szerencsére ember-

életben nem esett kár. A borzalommal és rettegéssel teli napok egymást követték. Az élelem elfogyott, s mikor már-már azt hitték, hogy éhen kell pusztuljanak, hirtelen megszűnt a bombazápor és vége lett a harcnak.

Mint élettelen szürke árnyak szállingóztak fel az udvarra, a téli napvilágra. Most jött csak az igazi nagy munka, a tönkrement lakásokat úgy-ahogy helyrehozni. Az üvegeket papírral, deszkával pótolni, de mindenekelőtt megmosakodni és élvezni a világosságot, levegőt, amitől olyan sokáig el voltak zárva.

Nehéz idők voltak, de a jó Isten segítségével ezen is túl vannak... A kényszerű pihenés alatt Júlia ambíciója a zene tisztult világa után mégcsak fokozódott és azért, mikor hosszú hónapok után először lépte át a zeneakadémia küszöbét, könnyes szemmel és hálás szívvel mondott köszönetet a jó Istennek.

Valósággal fejest ugrott a munkába. Igyekezett elfelejteni mindent, csak azt nem, amiért itt ül a zongora fehér billentyűi előtt...

Egypár napig otthon volt, mielőtt megkezdte volna a munkát és fájdalmas szomorúsággal látta a nagy pusztulást... Ennek a rendbehozása órára vár, az ő feladata. Ő a fiatal, neki kell megszerezni becsülettel és ha lehet, dicsőséggel a birtok rendbehozására szükséges összeget...

*

Erre gondolt most is Júlia, ahogy unokatestvére, Erzsébet szavait hallgatta. Utóvégre igaza van Erzsébetnek... Ő nem tudhatja, nem sejtheti, hogy mindazt, amit tesz, elsősorban a birtokért teszi... ezért a halódó birtokért, mely éppúgy fáj az ő szívének is, mint a nagyapjának... Most még százszorosan több szükség van az ő segítségére... Ők csak azt látják, hogy futni, menekülni akar innen és nem is sejtik annak valóságos indítóokait?!

Pedig mennyivel jobb lenne itthon élni és dolgozni, mint nagyapa és Erzsébet... Ők nem akartak soha többek lenni, mint amennyinek születtek és nem akarták soha túllépni az élet által elübük tett korlátokat... Ők belenyugodva mindenbe, morzsolták a napokat... Szerették a földet és a föld hűségesen állt mellettük, mint az örök kedves és ők

szívesen szolgáltak neki. Egyszerű élet! . . . De vajjon nem ebben van a legtöbb mélység, gazdagság és igazság?! . . .

Ha egyszer együtt lesz a pénz, amire vágyik, amenynyire szüksége van a birtoknak . . . nem is lesz olyan lehetetlen gondolat, hogy egy szép nap hazajön és itthon is marad örökre . . . Akkor már elérte a célját, az élete beteljesedett és pihenni, élvezni az életet . . . itthon lehet a legjobban, legboldogabban . . . De előbb meg kell tudnia, hogy vajjon mennyit ér a tudása . . . vajjon igazán eljutott-e a művészet berkeinek küszöbéig?! . . . mert ha igen?! . . . Úgy akkor megérte ezt a sok szenvedést, ezt a sok megpróbáltatást! . . .

Felemelte fejét, úgy nézett Erzsébetre.

— Lehet Erzsébet, hogy igazad van és hiányozni fog nekem nagypapa, az öreg ház, a föld, melynek ti egész életeket szentelitek és mégis mennem kell. Engem hív a művészet és ha már ezt az utat választottam, nem fordulhatok vissza az út kezdetén.

Megsimogatta unokatestvére barnapiros arcát és mosolyt erőltetve vonásaira, egy vidám dal dúdolásával újra nekikezdett bőrdíjének a becsomagolásához.

II. FEJEZET.

Délutánra mindennel elkészült. Elgondolkozott, hogy még mi maradt hátra, mit kell még elvégezzen, mert a vonata már hajnalosan indul. Lement a lépcsőkön és kilépett a szabadba.

Az égen tavaszi felhők úszkáltak. A nap elbújt, hol kikandikált egy lomha, szürke felhő alól, mint egy bűvöcskát játszó pajkos gyermek. A tornác előtt „Krampusz”, a nagy, fekete szőrű komondor feküdt. Júlia könnyű lépteire felemelte fejét és megcsóválta lompos farkát, majd nyugodtan tovább aludt.

Nyugalom és béke áradt szét a tájon. Az udvaron az öreg Jeromos ment keresztül. Szálas, egyenes alakja meghazudtolta korát. Szeme sem rebbent meg, mikor unokáját a könnyű selyemruhájában megpillantotta. Mintha csak idegenek lettek volna egymás számára. Júlia csengő köszönése beleveszett a légbe és nem ért el nagyapja füléig, vagy ha el is ért, nem talált válaszra a kérges, makacs szívben.

Kemény léptei alatt megcsikordultak a kavicsok. Júlia önkénytelen csodálattal nézett utána. Fájt, hogy nagyapja megveti, amiért hűtlen lett hozzája és egyetlen szerelméhez, a földhöz, de egyben tisztelte és becsülte is... Az én vérem. az ő vére, gondolta magában és jóleső biztonság áradt szét tagjaiban. A Jeromosok nem ijednek meg a saját árnyékuktól... Szinte fájt, hogy miért is nem tudja követni nagyapja szíve vágyát és miért nem tud megmaradni itthon, mint minden őse... Ő az első Jeromos, aki nekiszalad a nagyvilágnak és cserben hagyja az ősi rögöt... Az első Jeromos, aki a földdel merőben ellentétes pálya, a művészet berkei után vágyott. De nem, ő nem hagyta a földet, sem a nagyapját, hisz minden-minden csak őértük történik!... Eljön majd az a nap, mikor ezt meg fogja tudni az öreg Jeromos és meg fog bocsátani az unokájának. Meg fogja mutatni, hogy Jeromos Júliából, az egyszerű paraszt-

leányból a tanulás és ambíció milyen művészt faragott. Megmutatom nagyapának, hogy mit érek, gondolta magában és magasra emeli a fejét. Majd megbocsát akkor nekem!

Kifordult az udvarról és végigment a kerten. Az egyik húsos, lila orgonabokorról letépett egy ágat. Könnyű szél játszott a fák ágaival. A veteményeskert ágyásainak szégye csupa virág volt. Látszott minden kis talpalatnyi földön a dédelgető, szerető kéz becézgetése.

Júlia felemelt fejjel lépegetett a keskeny kavicsos úton. Már nem nézett hátra gyermekkori szerelmének, álmanak elsüllyedt, ködbe merült világára... Talán igaz sem volt?!... Akarattal mindent el lehet felejteni... túl tudja tenni magát az ember... Talán jó is, hogy elmúlt!... A szerelem úgyis csak gyengíti az embert és a gyenge ember nem arathat komoly sikereket!...

Mikor idáig ért gondolataiban, megijedt... Úgy gondolkodom, mint Nóra!... Ezek az ő elvei!... Az ő frazisa!... Csak nem fogok olyan cinikussá válni, mint ő?!... gondolta és elszégyelte magát.

Júlia egy pillanatra megállt és körülnézett. Ott feküdt az egész szépséges tavaszi tájék képe a szíve mélyén. Fialtal kis gyenge levelei vetettek könnyű rajzmintát árnyékkukkal a poros útra. Tücskök ciripelése hangzott a mélységes csendben és madarak vidám trillái. Szép volt a kert, a föld még így kora tavaszi ruhában is... Szép volt az ébredő föld és a ház is még így megrongáltan, félig rombadőlten is. Nyugalom, békés csend, az otthon meleg védőereje sugárzott mindenünnen feléje... Az a biztos, erős gyökér, mely mélyen alul az édesanyaföldben gyökeredzik. Ezt suttogta, erről regélt minden kis rög, minden ifjú falevél, ahogy Júlia végighaladt az úton...

A földiken újra megállt, mert hirtelen eszébe jutott Aranyos Pál... A szomszédjuk, akitől még nem búcsúzott el!... Egy kicsit elhúzta a száját és azon gondolkodott, menjen-e vagy nem?!... Egy kissé lenézte és megvette Aranyos Pált, hogy egyetemi végzettségével sem lett más, csak egyszerű paraszt... Az apja tanító volt, az anyja elég módos gazda leánya. Pál volt az egyetlen fiúk. Tanították, neveltették és mégis gyöngé volt küzdeni, s mert nem tudott elég

hamarjában elhelyezkedni, hazajött parasztnak... Visszasüllyedt oda, ahol nagyapja küzdött a falat kenyérért... Nem tudta megállani a helyét, nem tudott harcolni, nem tudott verekedni... inkább megadta magát a földnek és újra rabja lett...

A férfiak gyengébbek, mint a nők!... Allapította meg magában, egy kis elégtétellel szívében és mégis úgy határozott, hogy mond egy búcsúszót a szomszédjuknak...

Bár azon igyekezett mindíg, mikor itthon volt, hogy amennyiben lehetséges, távol tartsa magát tőle, mert ismerte, tudta nagyapja kedvenc tervét, álmát, hogy egyszer majd egy pár lesz belőlük...

Nagyapja éppen azért, amiért ő gyengének nevezte és elítélte Aranyos Pált, tartotta egész embernek, gerinces férfinak... Nem engedte megrontani magát ostoba vágyaktól, mondta már régen nem egyszer az unokájának, hanem megérezte, hol a helye, az eke mellett.

— Tévedsz, mikor lenézed és lenézel minket földmunkásokat, a mi nevünket, igaz, nem jegyzi fel az ujságokban, de nélkülünk nem lehetne meg az ország!... Aranyos Pál többet ér az én szememben bárkinél!...

Dehogy nézte le Júlia, de nem volt még itt az ideje, hogy mindent eláruljon nagyapjának. Majd eljön mindennek az ideje. Arról nem tehet, hogy küzdelemre, harcra született és önkénytelenül is megvetette a nálánál gyengébbeket... Különösen attól a perctől kezdve kerülte Aranyos Pált, mikor egy téli hózivataros napon, mikor még karácsonyra hazajött az otthonába, meg merte kérni a kezét...

Hihetetlen merészség volt ez Júlia szemében. Akkor még hitt Rudiban és lába előtt akkor kezdett bontakozni az érvényesülés napsütötte pályája... Szólni sem tudott egy pillanatig, csak bámult és nézett nagy szemekkel, hogy megbolondult-e ez a szegény fiatalember, aki legjobb, de rosszul, falun szabott sötétkéék szövetruhájában, lesült, napbarnított, komoly, csinos, erősvágású arcával válaszra vár előtte.

Odakint hóval vegyes eső csapkodta a lombjuktól megfosztott fákat, a rózsatők gondosan becsavargatva álltak a kertben. Krampusz ott hevert a szobában a nagy kályha

előtt, csak az öreg Jeromos dolgozott még most is valamit a csűrben...

Végre megjött Júlia hangja.

— Csak nem gondolja komolyan?!... — kérdezte haggal és egyben nevetéssel küzdve, ahogy figyelte a férfi zavarát. — Hogy én és maga?!... Nem, az lehetetlen!

Aranyos Pál nem sértődött meg, csak egy árnyalattal komolyabb lett az arca.

— Miért nem?! — mondta és hangja keményen csengett.

— Amiért annyit tanult, maga is csak idetartozik.

Amint tudja, én sem vagyok teljesen tudatlan... egyetem végzettségem van, ha magának ez imponál!... A házam elég rendes. Fürdőszoba van benne és magának nem kellene a földeken dolgozni. Tőlem tovább zongorázhat, ha kedve tartja, magam is szeretem a muzsikát. Nagypapa rég óhajtott, hogy szóljak magának, de én senki fia parancsára sem cselekszem. Biztos akartam lenni a szívemmel!... Most azonban eljött az ideje... Meghallottam, hogy maga végleg le akar telepedni a városban, itt akar hagyni minket... ez a tény rádöbrentett arra, hogy szeretem!... Nem azért, mert a nagypapa akarja, hanem mert én akarom!...

Elhallgatott és ránézett a leányra, aki mozdulatlanul állt a homályosodó szobában, mint egy kőszobor és folytatta.

— Odakünn a világban rossz az élet. Megtépi, kifosztja a könnyen hívő embert, s végül sem ad semmit. Én is álmokfutó voltam, de idejében megtértem és megtaláltam az igazi helyem... Ne higgye, hogy azért úgy élek, mint egy vadember... A hosszú téli estéken sokat olvasgatok. Házam fedele alatt találhat egypár igazán jó könyvet és azt is bevallhatom magának, hogy szeretek vitázni felettük, ha van közelemben hozzáértő ember... Megszeretné azt a házat, Júlia, ne menjen el... maradjon itthon... itt minden és mindenki szereti magát, legyen a feleségem!

Természetes, hogy Júlia válasza a legkeményebb és határozottabb nem volt. Aranyos Pál nem bántódott meg és sohasem tett rá semmi célzást, mikor később találkozott a leánnyal. Csak túlnézett rajta ő is, akárcsak a nagy-

apja és ez bántotta Júliát, sértette az önérzetét, hiúságát. Azért most is egy pillanatra megállt a dülőúton, hogy meg-gondolja, menjen-e még vagy nem?!... de aztán hirtelen meglátta azt, aki ezt a habozását, tanácstalanságát elő-idezte és mégis úgy döntött, hogy most már nem hátrál meg.

A nap éppen arra a földnyelvre vetette búcsúzó, bágyadt sugarát, ahol Aranyos Pál alakja forgatta az ekét. A test mozgása is bágyadt és erőtlén volt, akárcsak a le-hanyatlandi készülő nap. A szomszédos földet alacsony akácos választotta el az övéktől. Júlia megállt és elgon-dolkozva nézte a mozgó árnyat. Alakja a távolból apró volt, mint egy fekete pont, mely lassan minden lépéssel nőtt, nagyobbodott. A halvány napsáv hirtelen teljesen le-tűnt az égboltozatról. Az eget szürke vászonhuzat borí-totta. Csupán ott volt egy kis fehéres világosság, ahol egy-egy repedésen kikukkantott a fény. A szél hidegebbre vált és megborzongatta Júliát a könnyű selyemruhában. Lent a földnyelv végén egy kis vörösfüvelű házacska kacérko-dott a szürke esőfellegbe burkolt tájékkal. Afféle apró csecsebecsének, gyermekjátéknak látszott a mérföldes tá-volból. Ez a játékházacska és föld volt Aranyos Pál min-den vagyona. Most is azt nézte az eke szarvára dőlve... a földet és mindig a földet... az anyját, a szerelmesét, a mindenségét. A házra alig vetett egy hűnyódó pillantást. Akiért építette, csinosítgatta, az a leány lenézte, megve-tette. Jó, ha van ház, mert kell fedél az ember feje felett, de több semmi... A föld az más!... A föld az élet!... A kenyér!...

Hajnal óta szántott. Víz füröszttötte hátát és verejté-kezte homlokát. Szél borzolta haját, szél szárította fel tes-tére tapadt ingét. Sohasem volt semmi baja, pedig gyer-mekkorában tele volt mindenféle nyavalyával.

Felemelte ostorát és megpattintotta a levegőben. Ked-ves, a megmaradt, sovány, foltos tehén lassan újra mozgás-ba kezdett. Az eke megremegett és belemélyedt a földbe. Még két sor volt hátra... hiába, fáradt az állat... ő is fáradt... legszívesebben végigdőlne a kemény földön gon-dolat nélkül. Lassan haladtak előre. Körülötte sötétén ási-

tott a csend. Mélységes béke és magánosság ölelte körül. Egészen egyedül volt az Istennel és a természettel. Ezeket a pillanatokot szerette a legjobban, bár nem volt embergyűlölő, csak nem volt beszédes soha és nem szerette a felesleges locsogást. De ilyenkor, mikor nem látott mást, csak eget és földet, nem kellett feleslegesen mosolyognia és más emberek beszédére figyeljen, beleburkolódzhatott gondolatainak sötét, súlyos köpenyébe és eggyé olvadhatott a csenddel, melyet annyira szeretett.

Gondolatai azonban nem tartottak lépést az eke lassú mozgásával. Hol mérföldekkel elébb jártak, hol meg a multban kalandoztak. A multba való visszasüppedést útálta a legjobban Aranyos Pál és éppen azért tudott szabadulni tőle... Ilyenkor hiába nézte szemével a földet, hogy kiverje fejéből azt, hogy érettségije van... és csak arra gondoljon, hogy ki most, hogy ki ma?!... Egy saját kis földjét tűró-gyötrő paraszt, akinek mindene a föld, az a darabka fekete kenyér... Úgysem hinné már róla senki, hogy másnak indult az életben... hogy az édesapja mennyit remélt tőle, hogy hitt a tehetségében... Húszéves koráig csak annyit tudott a földről, mint amennyit minden gyermek megtanul az iskolában. A szünidőkben barátai hívták meg magukhoz és haza legfeljebb egy-két hétre látogatott. Bizonyítványai jók voltak. Tanárai dicsérték. Építész-mérnöknek készült, az szeretett volna lenni, arra vágyott. Elvégezte a gimnáziumot, járt az egyetemen másfél évet, mikor hirtelen meghalt az édesapja. Édesanyja kétségbeesett hangú levélben hívta haza. Akkor már anyai nagyatyja sem élt, egyedül állt anyja s öröksége, a föld... Kézze-lábbal tiltakozott-hadakozott édesanyja kívánsága ellen, hogy végleg otthon maradjon. Egy sötét, viharos tavaszi éjszaka szökött vissza a városba és süket volt édesanyja panaszos, könnyes hívó leveleire. Koplalt, éhezett, de tanult. Jó barátai segítették, de éppen jó barátain keresztül ábrándult ki mindenből... Mindkét barátja végzett mérnök volt már. Tele reménnyel és nagy tervekkel, de elhelyezkedni sehogy sem tudtak. Nehéz volt állást találni akkoriban... A vége is az lett, hogy mind a kettő kivándorolt, mert szülőföldjükön nem tudtak kenyérhez jutni... Nagy csapás volt ez

az érzékenylelkű Aranyos Pálnak... erős bizodalját csalódás érte... Megcsappant kedvvel végezte el az utolsó évét és küldte be egy pályázatát egy nagy építkezési pályázatra. Aki látta tervrajzát, nagy jövőt jósolt gazdájának... de pályaműve még dícséretben sem részesült... Olyan volt ez a csalódás, mint a tavaszi bimbókat ért váratlan fagy, kegyetlen hideg... Megdermedt, meghasonlott a társadalomba, emberiségbe vetett hite, reménysége és életében először hazavágyott... és akkor jött meg falujából az a szomorú levél, hogy az édesanyja nagy beteg. Gondolkozás nélkül hagyta ott a fővárost és ment haza... Azóta nem tért többé vissza soha... Huszonkét éves volt, mikor egyedül maradt a világon, mint vihartól megtépett, alig kiserkent falevél. Nem volt, kibe másba kapaszkodjék, mint a föld... Hiába tanult, hiába tömte magába a latint, a föld maradt meg egyetlen menedéke, reménysége. Az elkeseredett fiatalság egész keserű éhségével vetette rá magát és a föld nem volt hozzá soha hálátlan... A régi rozoga kis egyablakos házat szétrombolta és újat épített magának. Már akkor vágyak égtek a szívében. Életében először lett szerelmes szomszédja, az öreg Jeromos unokájába. Ez a szerelem elfeledtetett vele mindent, az ifjúkor vágyait, csalódásait, fájó megfutamodását az élet harcától és a visszasüllyedést abba az állapotba, honnan valamikor ősei elindultak... Mindent, mindent feledtetett Jeromos Júlia szőke aranyhaja és magas, izmos karcsú alakja. A természet legszebb csodája volt szemében ez a leány és égő vágyat érzett szívében Júlia után.

Kilenc keserves éven át eggyé lett a földdel, megszerette, hűséges rabszolgája lett, de most ezt a szeretetet elhomályosította egy másik hatalmas érzés, mely azonban viszonzatlan maradt és annál kegyetlenebbül égette lelkét.

Júliától kosarat kapott... tudat alatt nem is várt mást ettől az ambiciózus leánytól, de mégis úgy érte a leány kiábrándító szava, mint egy taglócsapás... Attól a perctől kezdve még többet dolgozott és még kevesebbet mutatkozott az emberek között... Zárkózott és magános lett, mint a távolban meredő bíbor és gyöngyházszürke ködpalástba burkolódzó hegycsúcs... Vonásai is kővé mere-

vültek arcán, mint az öreg Jeromosé. Nem lehetett róla semmit leolvasni, titokzatosan egyforma lett a földdel, melyet taposott a lába... Most már mindjobban és jobban szerette édesanyja örökét, a földet, mindennél jobban a világon. Szerette a magyar ember fanatikus konok hitével. Dédelgette, ápolgatta, mint gyermekét. Mesélt neki, beszélt hozzá, míg lassú léptekkel haladt az eke mögött, elmondta neki lelke minden bűját, baját... Ha szép volt az idő és kimelegedett, estefelé, ha végzett munkájával, végigheveredett a pusztá göröngyökön és belebámult a kéklő, óráról-órára színét változtató égre... onnan a földre és fáradt szeme megpihent, tele lett gyönyörűséggel, mint annak, aki a jegyesére néz... Így múlt el keserves és hosszú küzdelmes kilenc esztendő... megemberesedett, sokat szenvedett, egész emberré lett...

Hirtelen jobbra rántotta „Kedves” szarvát, mert le-tért a sorról. Nem csoda, mert ő maga is figyelmetlen lett, elszórakozott, mert a búzaföldek felől egy kék selyem-szoknya libbent elő a szürke háttérből és Jeromos Júlia szőke feje mosolygott reá üdén és szépen, mint maga a megtestesült tavasz.

— Jó estét — csendült a leány hangja. — Azt hittem, már abbahagyta a munkát?

Ott állt a meglepett férfi mellett. Feje felért Aranyos Pál széles válláig.

— Későig szoktam idekünt dolgoztatni — felelte csendesen. — Ritka szerencse magát itthon látni!

Júlia arca elborult.

— Igaza van... nemigen van időm... négy napja jöttem és holnap már megyek is és most nagyon hosszú ideig leszek távol...

Elhallgatott és szeme belemélyedt a távolba. Aranyos Pál szívét mintha vasmarok szorította volna. Hangja idegenül csengett, mikor megszólalt.

— Hát mégis csak itt hagy minket?!... — Annyi szomorúság, rejtett keserűség bújkált a szavak sötét színezésében, hogy a leány szeme egy pillanatra elködösödött. Nem szeretett senkinek sem fájdalmat okozni, legkevésbé olyan-nak, aki jó szívvel volt hozzá. Lopva felnézett a férfi nyílt,

becsületes arcába. Erős, élesvonalú volt és barna, mintha bronzból öntötték volna, csak szeme volt világos, acélos és tisztánlátó szürke szem. Olyan szem, mely könnyörtelen és kegyetlen tud lenni nézésével, de egyben meleg és simogató is ahhoz, akit szeret.

Júlia megrezzent és elkapta a tekintetét.

Minek is vizsgálgatja így ennek az embernek az arcát, akitől nem akart semmit, akinek kosarat adott... Hiszen csak a könnyörület hozta ki ide, hogy elbúcsúzzék tőle...

— Igen, elmegyek! — adta meg későre a választ. — Elmegyek, mert el kell mennem — tette hozzá mintegy mentegetődzve a férfi néma, nagy hallgatására. — Ha itt maradok, nem lesz belőlem semmi, márpedig nem azért tanultam annyit!

A férfi arcán keserű mosoly suhant keresztül, rákönykölt az eke szarvára és szemét a földre szegezte.

Egy percnyi csend esett közéjük. Aranyos Pál szíve tele volt mély szomorúsággal, de hangja hidegen hangzott, mikor megszólalt.

— Belátom, hogy igaza van! Ha magának sikert szánt a jó Isten, fogadja szerencsekívánataimat és felejtse el az otthonát, felejtse el minket, de ha nem, — s itt hangja önkénytelenül is ellágyult — a föld mindig megbocsát a megtérőnek. Így tett velem is és azt se feledje, hogy ha bármi éri, van valaki, aki ha kosarat is kapott, mindig állja a szavát!

Júlia megremegett. Annyi mélység és annyi lefojtott szeretet rezgett a férfi hangjában, hogy ez még őt sem hagyhatta hidegen. Összekulcsolta kezét, mikor felelt.

— Köszönöm Pál. Nem felejtsem el. Jó tudni, hogy van valaki, aki minden hibám ellenére kitart mellettem. De ha találkoznék valakivel, kit komolyan szeretni tudna, ne törődjek velem és vegye feleségül, mert én lehet, hogy végleg sohasem fogok ide visszatérni!...

Aranyos Pál megrezzent, mintha ütés érte volna. Fejét felkapta magasra, és elnézett Júlia feje fölé.

— Nem lehet előre semmit sem tudni — felelte hidegen. — Amit mondtam, megmondtam!

Már mosolygott, mikor Júlia búcsúzóra nyujtotta kezét.

Egy pillája sem rebbent, mikor még egyszer egymás szemébe néztek és a leány megfordult, hogy hazatérjen. Ment az eke után és erősen ügyelt, hogy „Kedves” le ne térjen a sorról, pedig szeme alig látott a benne felgyülemlett melegségtől, melyet az asszony nép könnynek nevez . . . Csak akkor hagyta el az önuralma, mikor „Kedves” befejezte a második sort is és megkapta megszolgált napi szénáját, csak akkor dobta le magát a földre, a nagy akácia alatt és egész hosszában elnyúlva, két karjára fektetett arccal ott maradt sokáig csendesen . . .

III. FEJEZET.

Még sohasem utazott vissza a városba olya: nehéz szívvel Júlia, mint ez alkalommal.

A vonata késett és mikor végre befutott a kis község állomására, olyan zsúfolt volt, hogy alig tudott felkapaszkodni a kocsi folyosójára.

Valahogy nem indult el olyan jó kedvvel és ambícióval, mint máskor... Talán, hogy Rudi kiesett az életéből, okozta ezt a nagy változást?!... De érezte, hogy Rudinak ehhez semmi köze és az emléke már olyan halványan pislog lelkében, mint egy valószínűtlenül elmosódott kép körvonalai. Mintha egyszerre hirtelen megöregedett volna és nem érzi már magában azt a nagy hajtó erőt, azt a sarkallást előre és mindig csak előre... Talán az otthon tavaszi pompával dús melege jobban megfogta szívét, mint máskor és jobban megkötötte lépteit... Érezte, hogy jobb lenne otthon maradni, kimenni nagypjával a földekre és hajlatozni az Isten szabad ege alatt, míg őt is bronzbarnára süti a nap áldott melege... Jobb lenne el sem menni, ha nem tűzött volna maga elé egy nagy feladatot, melyet most már akárhogy is, tűzzel-vassal el kell érnie...

Valahogy irtózott most a város piszkos, aszfaltos utcáitól, hangos, lármás, zsúfolt villamosaitól, most hogy megfürdette szemét, lelkét a friss tavaszi ébredésben, a föld diadalmasan feltámadó szépségeiben...

Fáradt lettem, — gondolta — vagy valami változás ment végbe bennem?!... Hirtelen Aranyos Pál arca tola-kodott lelki szemei elé, de csakhamar elvetette a gondolatát és erőltette agyát, hogy csak a művészetre, a zenére gondoljon, arra a hangverseny-körútra, melyet egy hangverseny irodával kötött. Ez a hangverseny-körút vidéki városokra szólt és ez sértette egy kissé az ambícióját.

— Először meg kell, hogy ismerjék — magyarázta a

rendező. — Nem lehet azonnal a fővárossal kezdeni. Magának még nincs neve. Előbb azt kell megszerezni!

Júlia előbb visszautasította ezt az ajánlatot, de később mégis megváltoztatta elhatározását és elfogadta.

Jót fog tenni egy kis kikapcsolódás, egy kis taps, utazgatás... Talán elmulasztja azt a rossz hangulatot, mely ott vert tanyát a lelkében... Türelmetlenül várta, hogy a vonat megérkezzék. Régi kis budai lakásán több levél és egy meghívó várta.

Az egyi levél és meghívó Nórától jött. Határozott, szálkás betűit Júlia már jól ismerte. Előbb egyéb leveleit futotta át és csak azután vette kezébe Nóra levelét. Mielőtt belenézett volna, szinte tudta, mit tartalmaz a levél és mi vár rá... Egy percig csak tartotta a kezében, míg végre olvasni kezdte. A levél egyébként így hangzott:

Édes Júliám!

Ma végre mégis megadtam a boldogító igent Rudinak. Holnap tartjuk az eljegyzésünket szűk baráti körben, melyről te sem hiányozhatsz! Ha nem jössz el, úgy tudni fogom, hogy mégsem bocsátottál meg nekem teljesen!...

Ez volt mindig minden meghívásnak az utósora... „ha nem jössz el, tudom, hogy mégsem bocsátottál meg teljesen!” És Júlia szegény ment, bár legtöbbször szívesebben maradt volna otthon, hogy nehogy azt higgye róla Nóra, hogy haragszik vagy szenved...

Egypárszor már azon a ponton volt, hogy megmagyarázza Nórának, hogy téved... A Rudival kötött gyermekkori jegyességének ifjú, szép álma rég tovaröppent lelkéből, s legfeljebb csak egy kis keserű utóíz, de semmi esetre sem harag vagy önkínzó szenvedés nem maradt utána. Szép volt, elmúlt, vége. Az élet nem ábrándozásból áll, hanem komoly munkából, maga elé tűzött feladatokból, de érezte, hogy ezt hiába magyarázná Nórának, nem értené meg és csak ügyes kibúvóra gyanakodnék szavaiban és azért kelletlenül bár, de elfogadta meghívásait.

A meghívó is Nóra eljegyzését hirdette. Júlia ledobta kezéből a levéllel együtt és kinézett az ablakon.

Mennyire más volt itt a kilátás, mint otthoni szobájának nyitott ablakából... Itt szomorú macska-köves utak, kicsiny, félig rombadőlt házak, egy csomó még el nem hordott kötőrmelék és csenevész, satnya fák alkották az egész látnivalót. Júlia lehúnyta szemét, hogy ne is lássa. Ezelőtt egy esztendővel rosszabb idők voltak, mint most és mégsem fájt úgy ez a látvány, és nem nyillalt úgy a szívébe a honvágy... ezt az érzést sohasem engedte felszínre jutni lelkében, mert félt attól, hogy megingathatja erős elhatározását és magabízó erejét... most azonban nem állt elég éberem őrt lelkének kapujánál és az a mardosó érzés elöntötte egész valóját... Maga előtt látta a hajnal gyöngyházzsínű pirkadásában az otthoni tájat, úgy, ahogy ma reggel az állomás felé indult... madarak zengték dalukat feje felett és friss szellő mint becéző, lágy ujjak simogatták égő arcát... Nem, ezt nem szabad tűrni!... Odaült a zongorához és rátette kezét a billentyűkre... A zene annyiszor megnyugtatta már, miért ne menekülne most is ehhez a pompás gyógyszerhez?!... Ezekben a hetekben nagyon gyakran kellett ehhez a bevált gyógymódhoz folyamodni, azonkívül is rengeteget gyakorolt, mert most már véglegesen meghatározták a hangverseny-körút idejét. Sokszor reggeltől-estig ott ült a zongoránál és este fáradtan, ernyedten hullt az ágyba. De ez a fáradtság most nem töltötte el azzal a jóleső érzéssel és tudattal, melyet a becsületesen végzett munka ad az embernek, inkább lehangoló, lélekölő fáradtsággal, mely után este nyugtalan, rövid, mindegyre felébredő álomba merült. Eddig sohasem volt ideges, ingerült és most mindegyre elvesztette a türelmét és sokszor minden ok nélkül sírva fakadt.

— Ki vagy merülve — mondta neki a lakótársnője, a lakás tulajdonosnője. — Mielőtt a hangverseny-körútra indulnál, jó lenne, ha megint hazamennél egy kicsit pihenni!

— Haza?!... Hogy gondolsz ilyent, hiszen most jöttem onnan el!... — pattant fel Júlia és tele lett a két szeme könnyel. — Most már nem megyek addig haza, amíg el nem értem, amit akartam!... Nekem most egyedül itt van az otthonom és igazán nincsen semmi bajom!... Hagyjál kérlek, békén!

De nyomban el is restelte indulatos szavait és engesztelésül megölelte barátnőjét.

— Ugye, hogy megváltoztam?! Milyen csúnya, ingerlékeny lettem?! De légy hozzám türelemmel, majd helyre-jövök!

Milyen ostoba vagyok, — korholta sokszor önmagát — hogy éppen a cél előtt török így le... most, mikor végre elértem, amiért dolgoztam... kár volt hazamennem és megfürdetnem lelkemet és szemeimet az otthon melegében és az ébredő föld gazdag szépségeiben... kár volt gyöngítenem az erőmet, mikor tudom magamról, hogy minden csepp vérem a hazai földek után vágyik... és hogy felejtsem, még többet dolgozott és a mellett sokszor el kellett fogadnia Nóra és Rudi hívását, honnan legtöbbször csak későn térhetett haza.

Az eljegyzés napján Júlia meghűlt és rekedt lett, de nem mert otthon maradni, nehogy Nóra félremagyarázza távollétét. Egész nap erős fejfájás gyötörte, de azért délután nagy megadással öltözködni kezdett... Már az ozsonnánál tartottak, mikor megérkezett. Fehér, egyszerű ruhát viselt, mely még jobban kiemelte sápadtságát, de így is komoly, fehér arcával, mély tekintetű szemeivel olyan megkapó jelenség volt, hogy Nóra nem kis írigységgel kiáltott fel.

— Pontosan olyan vagy, mintha te lennél a menyasszony és nem én!... Kis híja, hogy nem így történt, ugye?!

Tapintatlan megjegyzés volt és a társaság tagjai kíváncsi szemekkel meredtek Júlia arcára.

A híres vasakaratú Jeromos-vér azonban most sem hagyta cserben Júliát. Bár teljes erejével fékezte magát, a legszelídebb és vidámabb mosollyal felelt:

— Szerencsére mindenki ismeri a tréfáidat, Nóra és így nem veszik komolyan a szavaidat. De engedd meg, hogy gratuláljak eljegyzésedhez!

Nóra hideg kék szeme elismeréssel mélyedt a nyugodt zöldes szempárra.

— Kezdem hinni, hogy nagyszerű ember vagy, Júlia — mondta határozottan. — Kell, hogy jobban megismerjük

egymást!... — és azzal könnyedén másik vendége felé fordult.

Júlia feje fájt, torka égett, de azért mosolyogva hallgatta szomszédja beszédét. Rudi kétszer került az oldala mellé, de mindig zavartan kerülté Júlia nyílt, őszinte, barátságos tekintetét és sietve tovább állott. Júlia is legszívesebben kerekelt oldott volna, de erre sajnos gondolni sem lehetett. Két asztalszomszédja nagyon érdekesnek tartotta a halvány, kendőzetlen arcú, komoly szemű leányt és elárasztották fárasztó kérdésekkel és érdektelen beszédekkel.

Végre Júlia fellélekzett, mikor az ozsonnának vége lett és a társaság a másik szoba felé tódult. Elérkezettnek látta az időt, a megszökésre. Óvatosan nézett körül, de mikor megfordult, hogy az előszoba felé oszonjon, Nóra lépett a szobába két férfivendég kíséretében és kérőleg tette kezét Júlia karjára.

— Küldöttségben jövünk, Júlia — szólt kérő hangon. — A vendégeim és jómagam is arra kérünk, hogy zongorázz nekünk valamit. En igaz, hogy nem értek sokat a zenéhez, de nagyon szívesen hallgatlak téged... Bármit játszol, megelégszünk vele!

Júlia védekezni próbált, de akkor a két fiatal orvos, aki Nóráat kísérte, tette össze tréfás komolysággal a két kezét.

— Ne tagadja meg tőlünk, szegény halandóktól ezt a nagy élvezetet. Örökre hálásak leszünk!

Júliának nem volt mit tenni, mint teljesíteni kívánságukat. Nem szívesen lépett a zongorához és nyitotta fel a fedelét. Nem szeretett társaságokban játszani, de nem volt menekvés a számára. Vonakodva ült le és tette kezét a fehér billentyűkre, de aztán megfélemedezett mindenről és mindenkiről. A szoba lármás és hangos vendégeivel együtt eltűnt, elsüllyedt szemei elől és csak egyet érzett lelkében, a zene zsongító, boldogító, andalító nyugalmat...

Hangos tapsviharra tért magához. Felugrott a zongora mellől és ködös, távolbanéző szemmel fogadta a gratulációkat...

— Igazán nagy művész vagy! — hallotta Rudi elmosódó hangját.

— Köszönjük, remek volt! — csengett fülébe egy vendég érces hangja.

Majd Nóra lépett hozzá ciklámenszínű selyemruhájában és erősen megszorította a kezét.

— Óriási a tudásod — mondta őszinte hangon. — Most, hogy hallottalak, nem érzek többé lelkiismeretbeli furdalást, hogy elvettem tőled Rudit! . . . Egy ilyen művész embernek, mint te, szabadság kell! Művész ember legyen egyedül a művészetéé . . . így alkothat teljes egészet és arathat tökéletes dicsőséget. Gratulálok!

A keze hideg volt, de szorítása meleg és erős. Júlia megborzongott. Később, mikor végre sikerült megszöknie, a hosszú úton hazafelé egyre Nóra szavai csengtek a fülében . . .

Egy művész ember legyen egyedül a művészetéé! . . . Lehet, hogy igaza van, de ez egyben a legteljesebb és fájóbb magánosságot is jelenti egy nő számára. Hideg, kápráztató fényt meleg, szerető sugár nélkül . . . Nem, az ő élete másra is vágyik, nem így képzei el az élet teljességét! . . . Gyermekek és család nélkül olyan lenne élete, mint egy kóbor lángé . . . hol itt, hol ott gyúlna fel a siker tűzében, de azt a közbeeső hosszú időt, mely elválasztaná az egyik hangverseny-dobogótól a másikig, kifosztott magánosságban kellene végigdideregni . . . Túlságosan nagy ár lenne a művészetéért! . . . Szorosabbra vonta magán össze a köpönyegét és mikor végre fáradtan ágyba került, először történt, hogy elalvás előtt nem gondolt a siker tapssal behintett útjára, hanem hazagondolt a falujára, a földekre, hol most teljes virágzásban állanak az akácfaék és tele lett a szíve könnyes fájdalommal és sóvárgó vágyakozással.

IV. FEJEZET.

Ez a könnyes fájdalom állandó lakója lett lelkének. Olyan volt ez, mint egy ismeretlen dallam fájó kísérő zenéje... Júlia még eddig sohasem érzett ekkora honvágyat, de most egyre hazavágyott. Hogy érzéseit elaltassa, még többet dolgozott, mint eddig. De magával sem volt megelégedve... Úgy érezte, hogy valami hiányzik a tudásából, valami, amire, sajnos, csak most jött rá...

Tudatában volt annak, hogy technikája egyre csiszolódik a sok gyakorlással, egyre tökéletesebb lesz, de hiányzik belőle valami, ami átfűtse, átmelegítse zenéjét. Olyannak tűnt fel tudása, mint egy hatalmas, zúgó hegyipatak, mely rohanásával elsöpör, magával ragad mindent, de maga körül csak hidegséget és félelmet gerjeszt... Tudása szinte félelmetesen nagy volt, de hiányzott belőle az átélés melegsége, a harmónia kiegyenlítő teljessége, az érzés, a lélek...

Júlia ezen gyakran elgondolkozott... Hogy lehet az, hogy mikor lelke telve van érzékeny gyöngédséggel, ne tudja átvinni a művészetébe azt, ami belsejében él?!... Szíve szeretet után áhítozott, de miután ő maga olyan pompásan tudta fegyvelmezni érzéseit, ez a tökéletes lefojtottság korlátokat vont oda is, hová nem kellett volna... Játéka olyan volt, mint ő maga. Korrekt, tökéletes és hideg... Sohasem engedtem meg magamnak, hogy bárki is sejtse az érzéseimet — gondolta magában. — El tudtam titkolni nagyapám előtt, meg tudtam tagadni céloom eléréseért érzelmeimet a földtől, otthonomtól... a nagy fegyvelmezésben valamit elvesztettem, a lélek gyöngédségét, melegségét... Kérdés, hogy üres tudásom elég lesz majd a nagyközönségnek?!...

Ez a kérdés sokszor gyötörte és nem engedte, hogy az álom fáradt szemhéjaira boruljon... A dicsőségért és vagyonért nagy árat kell fizetni, vajjon megéri az eredmény

ezt a nagy küzdelmet?!... Rudira már sohasem gondolt és Nórára sem tudott haragudni.

Még jobb, ha az ember hamarabb belátja tévedését, mint mikor már megkötötte a házasságot — gondolta keserű bölcseséggel. — Jó, hogy idejében rájöttünk arra, hogy nem egymáshoz valók vagyunk!... Valójában csak a hiúságom volt érintve ebben a dologban és nem a szívem...

De azért a sértett hiúság még sok kellemetlen percet szerzett lelkének, mikor Nóra és Rudi társaságában volt... Nóra valósággal belékapaszkodott és mindenfelé hívta, hogy tartson velük... alig tudott kitérni előlük...

Egy szép tavaszi délutánon éppen elkészült otthonából, mikor ismerős, kedves hang csendült fel a kis macskaköves udvaron. A hang utána kérdezősködött.

Júlia fejről nyomban lekerült a kalap és kifutott az udvarra, hol unokatestvére, Erzsébet beszélgetett a lakótársnőjével.

Erzsébet az egyszerű kartonruhájában, sötét, aranybarnára sült mosolygó arcával maga volt az egészség megtestesítője. Friss falusi levegő lengte körül alakját, mely üdítőleg hatott a városi környezetben.

Júlia átkarolta derekát és úgy vitte be magához.

— Ez aztán nagy szerencse! — mondta örömtől elfúlt hangon. — Ha egypár perccel később érkezel, nem találsz itthon. De mondd, Erzsébet, hogy kerülsz te fel Pestre?!

Erzsébet először körülnézett a kis, homályos szobában. Letette kezéből a vászonhuzatú útitaskáját és csak azután felelt mosolygós arccal.

— Magamnak is olyan ez, mint egy álom — szólalt meg végre. — Hiszen még sohasem mozdultam ki falum határából! De el kellett jönnöm, mert Józsi, a férjemet egy régi barátja, aki már évek óta itt a városban él és dolgozik, elajánlotta elég szép fizetéssel egy gyárba!... A hátam mögött fűzték ki együtt ezt a tervet. Én csak akkor értesültem róla, mikor megjött a levele, hogy felveszik, csak jöjjön!... Tudod, Júlia, Józsi a gyermekekért, a jövőjükért gondolt ilyesmire, de én azt mondtam, hogy előbb körülnézek és ha úgy gondolnám, hogy elbírnám vi-

selni a szakadást... a régi környezettől, úgy hát nem bánom, de addig gondolni sem szabad rá!... Így hát felutaztam!

Júlia megmerevedve ült a székén. Már lelohadt az öröm szívében, ami elfogta unokatestvére láttára. Valahogy úgy érezte, mintha csak egyedül érette jött volna, őérette került volna fel Pestre, de ilyesmire, hogy ők is otthagyják a falut, a gazdaságot és nagyapját, erre még álmában sem gondolt... Milyen magános vén ember lesz nagyapjából, ha még bennük is csalódnia kell!... S éppen Erzsébet hagyja őt cserben, Erzsébet, aki őt is rá akarta bírni arra, hogy ne hagyja el az otthonát és ne menjen neki a világra!...

Kiábrándult tekintettel nézett az asszony kedves kezei arcába.

— És éppen te hagynád ott nagyapát... te, Erzsébet?!
— Nem volt szemrehányás a hangjában, csak fájó, keserű megállapítás. Az asszony felkapta a fejét.

— Ki mondta, hogy otthagynom?! Mondtam én egy szót?! Csak éppen a Józsi kedvére akartam tenni, hogy felutazzam és körülnézzek. De nem maradnék itt, még ha az egész várost nekem adnák, még akkor sem!...

Az arca kipirult, szeme megtüzesedett, ahogy beszélt.

— Teneked, Júlia, éppen az tetszett, amitől én irtózom. A nagy lárma, a nagy házak, hatalmas, szürke, piszkos emeletek, melyek elveszik az ember tekintete elől a kilátást. Az utcákon szomorkodó, csenevész, poros fák megfájdítják az ember szívét. A villamosok, járművek zenebonája, a nagy veszekedés, tülekedés az ember nyugalmit hasítják darabokra. Hiszen itt gondolkozni, lélekzeni sem tud tisztességesen az ember. Azok a tömeglakások, a villany lassan rontó fényénél még nyáron is dolgozó, fáradtarcú emberek mintha örülni sem tudnának az életnek kellőképp!... Beszéltem egy kócoshajú, sápadtarcú kisleánnyal. Egy ötemeletes ház földszintes, sötét lakásában. Az anyját kerestem, nem volt otthon. A leányka akkora lehet, mint az én Zsuzsikám, beszéltem vele és mit gondolsz, mit válaszolt?!... Hogy mi az a tehén?! A nevét hallotta, de még sohasem látta és a mező, hol szabadjára

fújdogál a szél, az rossz lehet, mert apukája azt mondta, hogy ott meg lehet fázni rajta. Most is, dacára a meleg tavasznak, nagy piszkos hárászkendő volt reá kötve... Hát ilyenné válnak az én szép, egészséges, vidám gyermekeim?!... Soha!... Jó nekem a száraz kenyér, túró és tej, de Isten szabad ege legyen felettem! Éreztem a szelet, mely télen friss, csipős, fagy és hó lehelletét, nyáron a mezők és rétek virágainak az illatát hozza felém!... Hadd dolgozzam csak a földeken és napestig túrjam az éltetadó fekete, porhanyós testét, mely ha szegényen is, de eltartott minket eddig és eltart ezután is. Süssön felettem az Isten szabad ege, a nap aranykorongja, hogy ne érezzem soha rabnak, városi fogolynak magamat!...

Könnyes volt a szeme, mikor elhallgatott, de könnyes volt Júliáé is. Végre Júlia szólalt meg és hangja rekedtes és fojtott volt, mint aki sokat sírt egyfolytában.

— Már azt hittem, csalódom benned és bennetek, Erzsébet. Olyan jól esik tudnom, hogy nem hagyjátok magára nagyapát!

A fiatalasszony elgondolkozó szemmel vizsgálgatta Júlia arcát.

— Különös teremtés vagy te, Júlia — mondta és elhúzta a száját. — Aki téged hallana, azt hinné, hogy élsz, halsz a faludért... Senki sem gondolná, hogy egypár üres tapsért megtagadtad ősi jussodat és nagyapádat!

Júlia arca kipirult.

— Hogy mondhatsz ilyet, Erzsébet?!... — kérdezte és hangja remegett a nagy méltánytalan felindulástól. — Hogy állíthatod azt, hogy én nem szeretem a nagyapámat?!... Az igaz, hogy eljöttem az otthonomból. Otthagytam a földet és őt is, de jó kezekben hagytam. Ki lát a szívem mélyébe, hogy ismerje az indítóokokat?!... Én nem mernek senki felett ilyen könnyen ítélni!... Az embernek megvan a maga hivatása. Nem mindenki érti ezt meg!... Az én hivatásom a zene. Tudom, idegenül hangzik ez a te füledben, mikor uradon és gyermekeden kívül egyetlen igaz szerelmed a természet!... Aztán arra is gondolhatnál, hogy én is csak olyan húsból és vérből való vagyok, mint te és ha neked jó és szép a szülőfalud, nekem is szép lehet, ha el is rejtem érzéseimet a szívem rejtekében. Én

nem beszélek az érzéseimről és azért mindenki szívtelennek tart, de egy napon majd megismertek igazán!... lehet, hogy bennem több az ambíció és tudnivágyás s talán itt volt és itt van a hiba!

— Az az ember, aki sokat tud, sokat szenved!... Az egyszerű embernek egyszerűek az igényei s így kevesebb a szenvedése. Én egy világért sem cserélnék azzal az élettel, amit te élsz itt, Júlia!

Júlia felsóhajtott, majd szomorúan elmosolyodott.

— Lehet, el is hiszem neked Erzsébet, de ezt az életet én választottam magamnak és azért ragaszkodom hozzá. De ne mondd nekem soha többé, hogy azért kevésbé szeretem otthonomat és a nagyapámat!

— Furcsa szeretet lehet — jegyezte meg halkán Erzsébet. — Én nem tudom szerető unokának nevezni azt, aki a legnagyobb szükségben és bajban ott tudja hagyni a házat és gazdaságát. Nagyapád túl van a hatvanadik életévén, Júlia és négy ember helyett dolgozik. Állatok nincsenek és segítség is alig. Szükség lenne a te két erős karod munkájára. Józsi és én állunk mellette. Ha Józsi gondolt is egy-két percre a városi elhelyezkedésre, biztosra veszem, ha kenyértörésre került volna a sor, mégis csak nagyapád mellett maradt volna. Mi kitartunk az öreg mellett, pedig Józsi nem is Jeromos-vér, de több benne a kötelesség és becsületérzés, mint sok más emberben, akit pedig a vérség kötne...

Vád és szemrehányás volt a hangjában és dacos harag villogott a tekintetében, mikor Júlia sápadt arcába nézett.

— Ne haragudj, — tette hozzá, mikor látta, hogy Júlia nem felel semmit — de valahogy kijött belőlem az igazság, újra rég nyomta a szívemet. Te azért csak ne törődj velünk. Taposd tovább az utadat, ha azt hiszed, hogy az vezet a boldogság felé. Mi nem haragszunk azért reád és valahogyan csak megvolnánk, az igaz, hogy most a munka megsokasodott, mióta két hete nagyapád megbetegedett.

— Megbetegedett?! — Júlia arcán két égő folt gyúlt ki. — És ezt csak most mondod?!... Mi baja történt?!

Erzsébet pontosan összehajtogatta a zsebkendőjét, amit eddig a kezében gyűrögetett és csak azután felelt.

— Nincsen semmi különös baja, csak a szénapadlás lépcsőjén megcsúszott és kifícamodott a balkarja. Így sem akarta abbahagyni a munkát, de az orvos ráparancsolt, hogy nem szabad tréfálni és szigorúan eltiltotta a dologtól.

— Ha én ezt tudom, — jajdult fel Júlia — azonnal vonatra ülök! Erzsébet, veled megyek haza. Mikor indulsz?!

Erzsébet zavartan nézett Júliára.

— Sajnálom, de meg kell kérjelek, hogy ne gyere — felelte vontatottan. — Nagypád megtiltotta, hogy szóljak neked. Azt mondta, nincs szüksége sajnálkozásra és futó rokoni látogatásokra. Azt üzenté, hogy csak akkor gyere haza, ha végre megszólalt a szíved és végleg otthon maradsz!

Csend hullott a szobára. Olyan csend, hogy tisztán hallani lehetett a két nő izgatott, gyors szíve dobogását. Végre Júlia szólalt meg.

— Nem akar látni engem?!

— Akar, de mennyire akar, de nem így, mint aki jön és megy. Júlia, gyere haza!...

Júlia ajkát még sohasem égette úgy a vágy, hogy elmondja gyermekkorá óta maga elé tűzött feladatát, célját, mint most ebben a pillanatban. Oda akarta kiáltani Erzsébetnek, hogy nem látjátok, nem értitek, hogy csak értetek, a birtokért, a gazdaságért, annak felvirágoztatásáért, rendbehozásáért vállaltam ezt az életet és folytatom ezt a küzdelmet, amit nem sejt meg a ti szívetek... Ha elmondánám, akkor sem értenétek, azt hinnétek, üres délibáb után szaladok... vállalnom kell hát továbbra is a hálátlan és szívtelen unoka szerepét, hogy álmaimat valóra válthassam és rendbehozhassam az öreg házat, megvehessem nagypának a szép birkanyáját és új állatokat, gépeket szerezzek a régiék helyébe... azért csak felvetette fejét és állát macacsul előre szegte.

— Sajnálom, hogy nem értjük meg egymást Erzsébet és mégjobban sajnálom, hogy nagypám sem akar megérteni. Természetesen tiszteletben tartom az óhaját és nem megyek haza a látogatására, nem kell félnie, hogy akarata ellen hazatoppanok! — Keserűség égett a hangjában, de

fékezte magát, sőt mosolyogni is tudott, mikor Erzsébet nagy búcsúzkodások közt indulni kezdett. Júlia kikísérte a pályaudvarra és ott állt akkor is, mikor a vonat lassú cammogással kigördült a pályaudvarról. Csak, mikor újra hazaért és belépett magános kis szobájába, hagyta el az önuralma. Végigdobta magát az ágyán és befúrva fejét a párnáiba, keserves, hangtalan zokogásra fakadt.

V. FEJEZET.

Eljött a nyár és Júlia a forró, fülledt nyarat a városban szenvedte végig. Nóra a nagynénjével és Rudival a Balatonra utazott négy hétre pihenni és mindenképen rá akarta bírni Júliát, hogy velük tartson.

— Meg fosz sülni a városban — ismételte nem egyszer. — Szükséged van neked is a pihenésre. Rossz színben vagy! ... gyere és ne okoskodj annyit! A rokonom viláájában lesz neked is hely bőven!

De Júlia hevesen ellenállt minden nyaggatásnak.

— Ne törődj velem Nóra — mondta ellenkezve. — Megleszek valahogy. Rengeteg a dolgom. Tudod jól, hogy ősszel vidéki hangversenykörútra megyek?!

— Tudom, tudom — legyintett Nóra. — De hol van még az ősz?! Ha nem ügyelsz magadra, egészen elvesztetted a szépségedet. Már olyan sovány vagy, mint egy vasalódeszka, márpedig a nagyközönség is szívesebben legelteti szemét egy szép nőn, mint egy sovány, csonttá aszott, beteges kinézésű teremtésen. Nem tudod, hogy egy jó megjelenés félsiker? ...

Júlia elnevette magát.

— Mit bánom én, hogy mit szeret a nagyközönség. Nem a külső a fontos, hanem a tudás. Fő az, hogy tessék a játékom. Én nem akarok semmi más fegyverrel hatni, csak a művészetemmel!

— Ez mind szép és jó, — érvelt Nóra — de az egészség mégis csak fontos és ha te így haladsz, nemsokára a betegem leszel!

— Na, attól ne félj! ... Nem vagyok beteges természetű. Erős fából vágták a Jeromosokat. De azért elbizakodott sem vagyok és ígérem, hogy ügyelek magamra.

De ezt az ígéretét nem nagyon tartotta meg, mert az agyonhajtott gyakorlás még késő éjjel is a zongorájánál tartotta és ha beteg nem is, de az arcszíne olyan átlátszó és

sápadt lett, hogy lakótársnője komolyan kezdett aggódni érte. Különösen akkor szenvedett nagyon, mikor beállott a nagy kánikulai meleg. Ilyenkor ki sem tudott menni az utcára és éjjel álmatlanul hánykolódott az ágyában. Úgy érezte, hogy levegő híján menten megfullad, holott szobájának ablaka éjjel-nappal nyitva állott. Ez volt az első nyár, melyet a városban töltött. Eddig minden nyáron hazament. A hegyek közelében fekvő kis faluban. estére mindig lehűlt a levegő és kellemes szél bújkált a fák ágai között. Azt hitte, megszakad a szíve, úgy vágyott a lankás domboldal és lekaszált, illatos mezők és aranyhajú búzaföldek után. Most, hogy nagyapja makacs zárkózottságában elzárta előle a hazamenés útját, azt hitte, belepusztul a nagy vágyakozásban, mely előntötte az öreg, nyugalmas ház, a nagy diófa és az egyenestörzsű jegenyék után a ház körül... Soha ember után még nem fájt így a szíve, mint egyetlenegy szál kék búzavirág után, melyet ő téphetne le kezével az aranyhajú kalászerdő közül... Vágyott látni a távolban meredő öreg hegyóriást, melyet a távolság növelt olyan naggyá és végül a sűrű akácost, mely forró nyáron olyan hús védelmet nyújt a megfáradt embernek, mint egy kis patk jóleső, tiszta vize... Nehezek és fájdalmasak voltak ezek a napok és éjszakák és olyan lassan cammogtak egymásután, mintha sohasem akarna elmúlni ez a nyár...

Végre eljött az ősz. Júliához egy este berontott Nóra lesülve, pompás színben.

— Hát nem főttél meg, te öreg, fáradhatatlan munkása a művészetnek? — kiáltotta vidám hangon. — Vedd tudomásul, hogy megjöttünk!... Kitűnően mulattunk!... Egész nap a vízben lubickoltunk!... Akadt egy udvarlóm, akinek saját motorosa volt. Bebarangoltuk az egész Balatont! Kétszer kérte meg a kezemet, mert sehogy sem akarta megérteni, hogy már elkésett és menyasszony vagyok!

— És Rudi?! — kérdezte Júlia. — Csakhogy mondjon valamit.

— Rudi?! — kacagott Nóra. — Rudi szörnyen utálatos volt. Azt követelte, hogy minden percemet csak vele töltsen és senkire se nézzek!... Máris úgy zsarnokoskodott

felettem, mint egy morózus, rosszkedvű férj, de én nem tűröm, hogy basáskodjanak rajtam!

Júlia szíven enyhe szájalom rezdült át. Szegény Rudi, még nem is volt meg az esküvőjük, s máris terhet jelent a menyasszonya számára. De ki hogy vet... úgy arat! — szelíd hangon kérdezte.

— És a nagynénéd, hogy van?! Jót tett számára a nyaralás?!

— Ó, igen, köszönöm. A nagynéném odalent mindig jobban érzi magát, mint a városban. De mikor látogatsz el hozzám, Júlia?! Egy egész sereg fényképet szeretnék mutatni neked!

Júlia megígért mindent, hogy már a napokban ellátogat hozzájuk, de feléjük sem nézett. Reggeltől-estig a zongorájánál ült és gyakorolt, mintha valami fáradtságot nem ismerő, titkos erő hajtotta volna. Úgy érezte ezekben a napokban, hogy számára minden elveszett, s csak egy maradt meg, mint vízbefúlónak a mentődeszka, a muzsika... Erre tett fel most mindent... ezzel él vagy ezzel bukik...

A vendégszereplés ideje is egyre közeledett. Hat vidéki város szerepelt a listán. Júlia nem nézte le művészi szempontból a vidéket, mert hallásból nagyon is jól tudta, hogy ott nagyon sokszor még hozzáértőbb, kényesebb, a zeneművészetet ismerő és szerető közönséggel találkozhatik, mint a fővárosban. — A vidéki közönség nehezebben kielégíthető nagyon sokszor, mondotta egy hangverseny iroda. Ha ott akar hangversenyezni, úgy készüljön fel jó műsorral! — S Júlia megszívlelte ezt a tanácsot. Most már nem bánta, hogy vidéken lép először a nagy nyilvánosság elé. Legalább egy kis biztonságot szerez, mielőtt a főváros hangverseny-dobogójára kerül és azért elutasította az egyik iroda ajánlatát, aki első hangversenyét már Pesten akarta megrendezni.

— Rendben van — mondta a kövér, pirosképű emberke. — Elvégre maga tudja, mit akar!... Kezdje a vidékkel! Gyakorlatnak nem rossz!

Igy Júlia lázasan készült az első hangversenykörútjára. Ruhakérdéssel, kinézéssel nem sokat törődött. Jó lesz az egyetlen estélyi ruhája is, a fehér gyapjúcsipke, csak a virágdiszt cseréli ki rajta.

Elutazása előtt fel akart nézni Nórához, már azért is, hogy visszaadja sűrű látogatásait, de nem jutott erre ideje. Majd írok egy lapot, gondolta s ezzel már el is intézte a Nóra-féle ügyet. Rudira már egy futó gondolat is alig jutott. Az én számomra örökre elveszett, mondta magának, ha nagynéha gondolatai kijátszották keményen őrtálló akaratát és lelki szeme előtt felmerült Rudi csinos, de erélytelen arca. Semmi közöm hozzá!... De azért a hiúságán esett seb még nem gyógyult be teljesen. Ugyan ki is szeret csalódni?!... S ő önhibáján kívül már két csalódást élt át ifjú életében. Nagypjában, aki még betegen sem akarta látni és megbocsátani... és Rudiban, aki méltatlannak mutatkozott kezére. Most már csak egy hűséges barátja maradt: a zene... a muzsika, és ha az is cserbenhagyná, olyan magánosan állana, mint egy fészkeből kipottyant csupasz, kis madárfioka az élet kegyetlen, vad viharában.

A csomagolással hamar elkészült. A zsúfolt vonat nem hatott megnyugtatólag idegeire. Arca fáradt volt és szeme közönyös, mikor kiszállt a vasúti kocsiból a kis vidéki város peronján.

— Hogy van?! — kérdezte a rendező, aki egypár nappal hamarabb érkezett a városba, hogy elintézzé a hirdetések dolgát. — Csak nem volt beteg?! Pontosan olyan, mintha betegágyból szállt volna ki!

Júlia csak fáradtan legyintett kezével. Nem volt kedve felelni, úgyis kerülte mindig a felesleges szóbeszédet. Örült, mikor szállodája kicsiny szobáskájában állhatott és egy puha pongyolával cserélhette fel útiruháját, végigdőlhetett pihenés után vágyakozva az ágyon.

Másnap este volt a hangverseny. Júlia az éjjel alig aludt. Fel-felriadt és sokáig bámult bele álomtól ködös, zavaros szemekkel a szoba sötétjébe.

— Mit is keresek itt?! — kérdezte önmagát és újból lehúnyta fáradt szemeit, hogy ne lássa folyton maga előtt, mint elérhetetlen színes délibábot, az elhagyott otthont és nyugalmas, nagy, tiszta szobáját a virágoskertre nyíló ablakaival...

— De hiszen éppen az otthonomért jöttem el, az otthonom javáért!... — nyugtatta meg magát és összekul-

csolta paplan felett a kezeit. — Ha ez a hangverseny sikerül, nevem lesz és ez pénzt fog jelenteni... pénzt, amelyből új gazdasági szerszám és tarka, gyapjas birkanyáj lesz... akkor nagyapa kőnél keményebb, makacsabb szíve is meg fog lágyulni...

De azért csak nem jött szemére álmom és a reggel úgy találta álmatlanul, ahogy az este lefeküdt...

A városháza díszterme teljesen megtelt, mikor Júlia fehér csipkeruhában, övében egy sápadt, félig nyílt sárga rózsával leült a nagy nyitott zongorához. A beszédfoszlányok, zürzavaros hangok áradata egy szempillantás alatt, mély csenddé változott és a sokszáz szempár eggyé olvadva vizsgálgatta a mozdulatlanul várakozó hűvös leányarcot ott a pódiumon álló zongora előtt.

Végre elhalt az utolsó suttogás is és az erőteljes leánykez leütötte az első hangot... csak arra ébredt fel, hogy zúgó tapsvihár veszi körül... Kissé bizonytalan lábon állt fel megköszönni a nagy lelkesedést és nyomban visszaült, hogy belekezdjen műsorának második nehéz számába...

Az elismerés mint jótékony meleg ital áradt szét tagjaiban és elaltatta ideges kétségeit... Nem volt meglegedve önmagával. A hibátlanul lejátszott hangversenydarab, mint zúgó orkán zengett keresztül a termen és szédítette el káprázatos futamaival a közönséget, de pianóiból hiányzott a légység, a szívbemarkoló, édes utattaláló hang... a lélek... és ezt Júlia nyomban észrevette...

— Nem tudom, mi van ezzel a leánnyal?! — súgta ugyanabban a pillanatban Bélteki, a rendező egy magas, vékony, szőke bajuszos férfinak a terem végében. — Ne ítéljen elhamarkodva. En nagy tehetségnek tartom!

Az idegen, szőke bajuszos férfi, aki egy amerikai művész-körútra keresett magának megfelelő szereplőket, fanyarul elmosolyodott.

— Elsőrangú technika, más semmi, kedves Bélteki, maga megint túllőtt a célon, mikor agyondícsérte nekem ezt a leányt. Hiszen ebben a nőben nincs semmi érzés!...

— Lehet, de azért nem vagyok magával egy véleményen — dohogta a kis, alacsonytermetű rendező, de azért már megingott bizalommal figyelt tovább Júlia játékára...

Es ez a megingott bizalom nem állt helyre akkor sem, mikor három hét múlva végeztek a hangverseny-körúttal. Még mindig igen sokra tartotta Jeromos Júlia tudását, de igazi hivatottságában már nem bízott.

Egy kissé fanyarul és sietve vett búcsút Júliától a pesti pályaúdon. Júlia nem vett észre semmit, de azért ő sem volt a sikerrel teljesen megelégedve. Ő, nem a tapsra, sok virágcsokorra, üres gratulációkra gondolt, abból kijutott mindenütt bőven, csak arra a megfoghatatlan színre, fényre, melegségre, melyet annyi gyakorlás, tanulás mellett is nélkülözött a játéka.

Tudásom egy lélektelen báb játéka, gondolta magában keserűen. A tudás nem elég, ha nem hevíti az isteni szikra...

Ezeket a szavakat mondotta pontosan Béltéki is, mikor az igazgatónak beszámolt a hangversenykörút eredményeiről. — Jeromos még mindig egy kitűnő szám, amíg a közönség rá nem jön, hogy hiányzik valami a játékból. Egy nagyszerű gépezet, semmi más... Mindenesetre, egyelőre még nagy bevételt jelent. Nem kell elejteni!...

De Júliát attól a naptól kezdve, hogy a hangversenykörútról hazaérkeztek, valami nyugtalanító, rossz érzés gyötörte. Leült a zongorája elé és nézte a fehér billentyűket, mintha tőlük várna választ, majd zokogva borult a nyitott zongorára.

Engem, úgylátszik, mindenki és minden elhagy, gondolta keserűen és könnyei végigperegtek halvány arcán.

VI. FEJEZET.

Hazajöveteléről csakhamar értesülést szereztek Júlia ismerősei, mert megérkezésének negyedik napján Nóra rontott be hozzá egy csomó komoly szemrehányással.

— Ez mégsem szép tőled Júlia, hogy a lapokból kell értesülnöm hangversenykörutad befejezéséről. Olvastam egypár vidéki lapban megjelent kritikát, mondhatom, büszke lehetsz sikeredre!

Júlia csak halványan mosolygott.

— Ugyan, hagyd kérlek azt a sok tartalmatlan, értéktelen, üres jelzőt. A kritika jóindulatú volt hozzám, annyi az egész. Én magam tudom a legjobban, hogy nem sokat értem. Nem voltam megelégedve magammal egy cseppet sem!

— Ez a te túlzott, ok nélküli szerénységed — felelte határozott hangon Nóra. — Ismerlek jól! ... Tudom, hogy szereted lebecsülni magad ... én hallottalak játszani!

Júlia legyintett a kezével. Ajkán lebegett a válasz, hogy az, hogy Nóra hallotta őt játszani, nem sokat jelent. Nóra, aki saját bevallása szerint nem ért semmit a zenéhez és nem is szereti ... azért csak könnyedén vállaltvont.

— Legyen hát úgy, ahogyan te mondod, bár én továbbra is fenntartom azt az állításomat, hogy csapnivaló voltam. A legjobban tenném, ha falra akasztanám egész eddigi törekvéseimet, elért eredményeimet és elveimet és egyszerűen, bűnbánóan hazamennék!

Nóra őszinte rémülettel csapta össze kezeit.

— Csak nem gondoltad komolyan?! ... A művésznő hazamenne parasztleánynak?!

Júlia arca mosolygós maradt, de szeme sötét lett és komoly.

— Igen, szívesen hazamennék parasztleánynak, ha el tudnék könnyen mindent felejteni ... Régen rájöttem, hogy nagyapámnak igaza volt, mikor azt a sorsot szánta nekem,

hogy otthon maradjak mellette. Az élet tele van csalódással és sebekkel. Otthon talán elégedettebb lettem volna.

— Te beszélsz így, aki máris szép sikereket könyvelhet el?! — kiáltotta Nóra. — Hálátlan vagy Júlia! ... Mit szóljak akkor én?! ... Huszonhat éves vagyok és hiába várom azt a pillanatot, hogy élre ugorhassam. Egyszerű kis kórházi orvos vagyok, de sehol sem akad számomra egy úgynevezett nagy eset, ahol csodával határos módon orvosi bravúrommal mentem meg a beteg életét ... Pedig eléggé dicsérnek a kollégáim. Négy éve vagyok már a kórház kötelékében és még mindig csak egy kis névtelen, szürke pont vagyok.

— Majd eljön az a pillanat is — csitította Júlia. — Én nem féltetek, Nóra! Te el szoktad érní, amit akarsz!

Nóra felvetette szemét és Júliára nézett. A két leány szeme egymásba mélyedt, majd Nóra lesütötte szempilláit.

— Tudom, hogy veled szemben csúful viselkedtem, Júlia, de később őszintén megkedveltelek. Szeretném, ha többre becsülhetnél, mint ahogyan megismertél a társaságban léha, üres emberek közt. Sokat adok a véleményedre. Talán nem is vagyok közelelről olyan tartalmatlan és ellen-szenves, mint ahogyan gondolod.

Júlia elpirult. Nóra hosszú idő óta most először utalt Rudira és Rudival való régi kapcsolatára. Nem, nem haragudott senkire, csak önmagára, azért, mert idáig engedte hangolódni a beszédüket. Azért kedves hangon felelt.

— Én nem találalak sem tartalmatlannak, sem ellen-szenvesnek, Nóra. Szentül hiszem, hogy te nagyjából csak játszod a felületes, kacér kis teremtetést, de valójában nem vagy az!

Nóra elnevette magát.

— Megkaptam — mondta vidáman. — Kellett ez nekem?! ... A művésznő kacérnak tart és felületesnek. Igaza van, művésznő, eltalálta, mert bizony én egy kicsit léha és hóbertos vagyok, de azért valójában egész rendes orvos és rendes nő. S hogy ezt be is bizonyíthassam, meghívom a kedves művésznőt a lakásomra egyszer, mikor szabadnapos vagyok és nincs körülöttünk társaság, hogy megmuto-

gassam kedvenc könyveimet, képeimet, és elbeszélgessünk komoly dolgokról és terveinkről. Ugye eljössz, Júlia?! — tette hozzá kiesve a tréfás színészkedő hangnemből és komolyan nézett a fiatal, tartózkodó mosolyú leányra.

Júlia egy percig habozott.

— Mondjuk holnapután. Inkább estefelé. Senki sem tudja, hogy szabadnapos vagyok. Ugye eljössz?!

Júlia érezte, hogy úgysem szabadul meg Nórától, míg meg nem ígéri, hogy teljesíti kívánságát.

— Tehát holnapután! — búcsúzott Nóra. — Előre örvendek annak az estének. El ne felejtsd! ... Fiúsan meg-
rázta Júlia kezét, majd kirobbant az ajtón. Mozgása gyors volt, határozott és mégis könnyed, tele harmonikus bájjal. Júlia elgondolkozva nézett utána.

Nem hiszem, hogy nagyon szeretné Rudit, gondolta önkénytelenül. — Nem hiszem, hogy mélyebb érzelmekre képes, de különben ez nem az én dolgom! ...

Felkapta fejét és leült a zongorájához, hová mindig menekült, ha valami bántotta.

A megbeszélt napon azonban Júlia torokfájással ágyba került és mikor egy hét múlva felgyógyult, annyira le volt gyengülve, hogy elfogadta egy nyugdíjba vonult régi kedves volt tanárnőjének a hívását és leutazott hozzá egy hónapi kikapcsolódásra, pihenésre.

A kis zalamegyei faluban, ahol tanárnője öreg napjaira letelepedett, lelkileg, testileg megnyugodott és élvezte a semmittevés aranyperceit. Mikor vissza akart térni a fővárosba, tanárnője addig kérlelte, amíg még egy boldog hónapot engedélyezett magának és késő őszt volt, már november eleje, mikor visszatért a városba.

Ahogy a vonat befutott vele a pályaudvarra, büntudatot érzett. Eszébe jutottak ismerősei, akiknek még egy üdvözlő-lapot sem küldött. Úgy eltűnt szemük elől, mint a kámfor. Hirtelen Nóra tolakodott lelki szemei elé, Nóra, akivel ezelőtt két hónappal megállapodtak egy bizonyos napban, hogy felkeresi ... Illett volna, hogy legalább írásban kimentse magát ...

Másnap becsengetett a lakására. Maga Nóra nyitott

ajtót. Egy csepp harag vagy sértődöttség sem látszott az arcán, csak őszinte meglepődés és öröm.

— Nahát ez váratlan szerencse! — kiáltotta csengő hangon. Milyen jó, hogy véletlenül itthon vagyok! Hát megkerültél, öreg csavargó?!... Én ugyan várhattalak!... De se baj, jól tetted, hogy pihenni voltál!... Nagyszerű színben vagy! — Megragadta a kezét és magával vitte a szobába, ahol egy idegen férfi állt a függönyös ablak előtt és cigarettázott.

— Bemutatlak egy nagyon érdekes embernek, Júlia — hadarta tréfás komolysággal. — Ügylátszik, ma csupa értékes, híres embert üdvözölhetek szerény otthonomban. — Csak ne szerénykedjék — szólt, mikor látta, hogy a férfi tiltólag emeli fel kezét. — És te Júlia, te se mondjál semmit. Mindketten a jövő hírességei vagytok. Tehát vigyázat, most jön a bemutatás!... Jeromos Júlia zongoraművésznő és Olaf Johnson, a svéd sebészeti kórház egyik sokat emlegetett orvosa. Tanulmányútra jött Magyarországra. Meglátogatta a mi szerény kórházunkat is és én voltam olyan bátor és meghívtam egy csésze teára.

— Ez nagyon kedves volt magától — mondta az óriás-termetű szőke férfi jóindulatú arccal és rámosolygott Júliára, aki még mindig zavartan nézett hol az egyikre, hol a másikra.

— Ha talán orvosi dolgokról akartok vitatkozni és én zavarnék — kezdte, de Nóra be sem engedte végezni a mondatát. Kedélyesen hátba ütötte, majd elvette tőle a táskáját és kesztyűit.

— Ne légy olyan gyermek, Júlia. Nekünk elég az orvosi dolgokból a kórház fedele alatt. Itthon szeretnénk elfeledni gondjainkat, bajainkat, úgye Johnson kolléga?!

— Hát nagyjából így van — mosolygott zárkózottan a svéd óriás, aki inkább látszott egy kisportolt atlétának, mint kórházi orvosnak. — Bár én sokszor akaratlanul is magammal cipelem egy-egy bonyolultabb orvosi problémámat. Az orvos sohasem választható el az embertől. Némelykor a társaságban a legszebb leány oldala mellett is új sebészeti megoldásokon törtem a fejemet. Ha valamelyik betegem esete különösebben érdekel, nincs a világon semmi

sem, ami kizökkenthetne annak a szerfölött érdekes problémának az elmélyedéséből. Ezért meg kell hogy nekem bocsássanak a hölgyek!

— Szerencsére azonban most nem dolgozik, hanem szabadságon van — felelte vidáman Nóra — s azért remélhetjük, hogy másra is tud gondolni, mint egyébként nagyon érdekes és értékes munkájára?!

— A hölgyeknek mindig mindenben igazuk van. Ez előtt a tény előtt meghajtom a fejemet. Miről parancsolják, hogy beszélgessünk?! Zenéről természetesen, miután kedves barátnője zongoraművész nő!

— Ó, én szívesebben hallanék orvosi vitát két ilyen jó orvos ajkáról — védekezett Júlia. — Kérem, vegyék úgy, mintha itt sem lennék!

— Az kár lenne — udvariaskodott a szőke svéd férfi. — Engem a zene is módfelett érdekel. Azt mondhatom bátran, hogy a pályám után a zene érint a legközvetlenebbül.

— És a sportok?! — kérdezte Nóra előhúzza a megterített kis görasztalkát. — Úgy tudom, a svédek értékelik a sportot!

— De mennyire! — felelte Olaf Johnson átmelegedő hangon. — Én magam is szorgalmasan sielek és elég jó labdarúgó vagyok. A helyes és tökéletes egészség felépítéséhez már gyermekkortól kezdve igen fontos szerepet játszik az ember életében a sport. Az izmok helyes, rendszeres foglalkoztatása erősíti és acélozza a testet. Tudok egy esetet...

Júlia hátratámasztotta fejét a karosszék támlájára és úgy hallgatta elmerülve a svéd előadását. Egy kicsit mosolygott magában, mert bárhogya is nem akartak orvosi dolgokról vitatkozni, mégis csak oda lyukadtak ki. Hogyan képzei el egy orvos az egészséges testedző tornát?!

Nóra kipirult a nagy vitatkozásban és veszedelmesen szép volt, de a svéd férfi szeme olyan közömbösen pihent rajta, mintha nem is nővel, hanem férfi kollégával vitatkozott volna.

A tea kihűlt a csészékben, úgy belemelegedtek a beszédbe. Már nem a sportokról volt szó, hanem a neuraszté-

niás fejförgcsők megszüntetésének új gyógymódjáról. A svéd azt állította, hogy a neuraszténia leginkább az egészségtelen életmódtól származik. A szoba levegőjét a természetnél többre becsülő emberek betegsége ez leginkább, de lehet természetesen a rossz és gyenge idegrendszerrel született ember magával hozott tulajdonsága is, amelyet levegő, napfény és sporttal ellensúlyozni és gyógyítani lehet...

Úgy belemerültek az érdekes vitába, hogy észre sem vették, hogy az idő elröppent. Júlia eszmélt rá, hogy már kilenc óra is elmúlt. Sajnálkozva akart búcsúzkodni, mikor az ajtó melletti kis asztalkán álló telefon megszólalt.

Nóra megremezt, de előbb befejezte a megkezdett mondatát, aztán lépett a kis asztalhoz és vette kezébe a kagylót.

Szép, kifejezésteljes arcán előbb bosszúság, majd érdeklődés látszott.

— De hiszen én szabadnapos vagyok!... Szóljon dr. Agostonnak. Mit akar?!... Hogy én menjek?!... Ragaszkodik hozzám?... nagyszerű!... Más orvos nem is jó!... Hát mondja be pontosan a címet. Igen. Tagolja. Így már értem. Igen, ismerem az öreg asszonyt, egyszer már betegünk volt. Köszönöm, jó éjszakát!

Gyors, de azért megfontolt mozdulattal tette le kezéből a telefonkagylót és fordult vendégei felé.

— Egy volt betegünk, akit egy évvel ezelőtt én kezeltem huzamosabb időn át, betelefonáltatott a kórházba, hogy azonnal kéret engem a lakására. Sajnálom, de azt mondják, ragaszkodik hozzám, hiába felelték, hogy szabadnapos vagyok és kimegy helyettem más orvos.

A szöke svéd ember szeme most először tapadt érdeklődéssel Nóra arcára.

— Akkor mennie kell azonnal!

— Igen, velünk ne törődjél — mondta gyorsan Júlia, úgymint késő már. Itt az idő a hazamenésre.

Nóra agyán egy gondolat villant keresztül.

— Nem, Júlia... és magát is Johnson, arra kérem, hogy jöjjenek velem. Te Júlia — fordult a meglepett leányhoz — úgymint csak mint felületes társasági lényt ismersz,

de mint orvossal nem találkozta velem. Így talán a véleményed valamicskét javulni fog rólam. Maga Johnson pedig hátha valamiben segítségemre lehet... ugye jönnek?!

A svéd meghajtotta magát, arca újra zárkózott és komoly lett.

— Ha nagyon kívánja. De ha megengedi, én majd csak háttérben maradok.

Júlia tiltakozni próbált, bár lelke mélyén elfogta valami ismeretlen izgalom, látni, hogyan harcol egy orvos az élet megmentéséért.

— Hátha alkalmatlan leszek a családnak, ahová hívtak?! — Nóra már a kabátjáért nyúlt, úgy felelt.

— Ha látjuk, hogy kellemetlen vagy nekik, úgy megvársz a konyhájukban, de lehet, hogy még komoly segítségemre lehetsz!

Júlia kételkedőleg nézte Nórát, aki gyors, vizsgatekin-tettel futotta át orvosi táskájának tartalmát, majd rákattintotta a zárat.

— Mehetünk!

Szó nélkül indultak ki az ajtón. Künt hideg, jeges eső fogadta őket. Júlia didergett, ahogy felszálltak a villamosra, mely a Keleti-pályaudvar felé vitte őket.

Jobb lett volna, ha hazamegyek és lefekszem, gondolta magában, ahogy a helyiérdekű kis vasút indulására vártak. Tulajdonképpen nem is tudom, hogy mit keresek én éjnek idején két, beteghez induló orvos társaságában?!...

De mikor egy félórai bumlizás után kiszálltak Rákosszentmihály sötét, rosszul világított kis utcáján és elérték azt a kis földszintes házat, ahová az orvost hívták, elmúlt minden fáradtsága és újjáéledt izgalommal lépett be a kicsiny, kopár, esőtől elázott kertbe. A ház alacsonyan fekvő ablakából fény szivárgott ki az udvarra.

Ez biztosan a beteg szobája, gondolta Júlia és szíve nagyot dobbant. Alacsony, törődött női alak jelent meg a csengetésre az ajtónyílásban és ahogy Nórát megpillantotta, felsóhajtott.

— Csakhogy végre itt van! — Majd riadt, álmatlanságtól véres szemei kérdőleg tapadtak Júliára, majd Olaf Johnsonra.

— Orvos kollégám — mondta Nóra gyorsan rámutatva a férfirra — és a barátnőm, aki segítségemre lehet sok mindenben, ha ugyan szükség lesz rá. Remélem, nincs semmi komoly baj?! ... Azt hittem, újra maga a beteg, Kiss néni?!

Belépett az öregasszony mellett a konyhába és kísérői követték.

Megrekedt, rég nem szellőztetett, rossz levegő fogadta őket. A közepén elhelyezett asztalnál egy középkorú férfi könyökölt és zavaros szemekkel bámult a belépőkre. Előtte üres borosüveg és pohár állott. Végre magához tért és nagynehezen feltápáskodott a helyéről.

— Orvosok! — motyogta feléje az öregasszony. — Térj már eszedre Miklós. Megtesznek majd mindent a gyermekért!

A férfi megfogódzott az asztal szélébe.

— Késő! — szakadt fel ajkán a szó. — Nincs már nekem több gyermekem!

— Ugyan ne beszélj ilyeneket! — förmedt rá az öregasszony. Ne fess falra az ördögöt! Jöjjenek erre — intett bűtykös ujjaival Nóra felé és megindult előttük.

Kicsiny, sötét, mécsessel megvilágított szobába léptek. A méces fénye csak a szoba egyik falánál álló ágyat világította meg. A tülös fele a szobának teljes homályban állott. Az ágy előtt egy asszony térdelt és karjaival átölelve tartott valakit. Mikor Júlia jobban megerőltette a szemét, látta, hogy egy kendőbe burkolt fejű gyermeket.

Nóra kivált közülük és odalépett az ágyhoz. Az asszony megrettenve pillantott rá. Karjai lehulltak a gyermek vézna vállairól.

— Még él! — suttozta. — Még él!

Nóra, ahogy az ágyhoz lépett, mintha teljesen kicserélődött volna. Egyik kezével óvatosan átölelte a gyermeket, a másikkal bontani kezdte a fejére csavart kendőket.

Olaf Johnson mozdulatlanul állt az ágy lábánál, mint egy kőszobor. Csak világoskék szeme világított, mint két izzó fénypont a szoba sötétjében.

A vizsgálat nem tartott sokáig. Nóra arca sápadt és merev volt a méces halvány, imbolygó fényénél, mikor szemrehányólag odaszólt a térdeplő asszonynak.

— Az utolsó pillanatban hívtak. A kisfiú életveszélyes állapotban van. A gyermek torka tele gennyel. Napokkal előbb kellett volna értem küldeniök!

Az asszony ezekre a szavakra megelevenedik és üvöltő, vad sírásra fakad. Jajgat, ordít, ide-oda dobja magát és semmi hasznát sem lehet venni. Nóra hihetetlen erővel fel-emeli a derekánál fogva és elvezeti az ágytól. Az asszony ellenkezni akar, de nincs hozzá elég ereje. Kimerülten roskad le a földre. Nóra odalép a villanykapcsolóhoz és felpattintja. Éles fény terül a szobára, majd odaszól Júliának.

— Kérlek Júlia, akarsz segíteni?!

Eszébe sem jut a svéd kollégája, aki némán figyelve áll az ágy lábánál. Júliának ad utasítást.

— Csak arra ügyelj, hogy szemedbe ne fröccsenjen a gennyes váladékból, ha a gyermek köhögni kezd.

Júlia remegve nyúl a gyermekhez. Keze hideg, szíve vadul ver, ajka szünet nélkül hangtalanul imádkozik. Izgalomtól tágranyílt szemekkel nézi Nórát... Az előbbi homály és sötétség után most szinte ijesztő ez a nagy, vakító fény. A valóság irgalmatlan kegyetlenséggel ugrik a néző szeme elé... A falon, az ágy felett „Krisztus Urunk az Olajfák-hegyén” ábrázoló olajnyomat függ keskeny, barna fakeretben. Júlia nyugtalan szeme a Megváltó arcáról a kis beteg arcára siklik. Vértörősen lángol a megkínzott, láztól elgyötört kis gyermekarc és furcsa gurgulázó hang tör elő a torkából...

És megindul a harc, a heroikus küzdelem a gyermek életéért!... Júlia kiszáradt torokkal figyel... lesi Nóra arcának megfeszített, élénk játékát, amelyen legjobban kifejeződik az elkövetkezendő percek sikere vagy sikertelensége. Küzdelem, vad hajsza kezdődik a halállal, mely ott lebeg az ágy fejénél, már-már magával ragadva a pihegő, lázban vergődő kis életet.

A gyermek arcára lilás, kékes árnyékok terülnek. A gurgulázó hang egyre gyengébb, egyre erőtlenebb... Úgy látszik, hogy minden erőfeszítés hiábavaló!... Az anya kimeredt, kísértetet látó szemekkel térdel a földön. Már nem kiabál, nem sikítozik... olyan, mint egy alvó, aki nem

tud magáról semmit és nem bírja felfogni, ami körülötte történik.

Júlia szeme találkozik véletlenül az asszony tekintetével és megborzong... Annyi kétségbeesett, vad fájdalom lángol benne, hogy Júlia nem bírja ki látásukat, elfordítja a fejét.

Abban a pillanatban a gyermek torkából fuldokló, görcsös köhögés szakad fel. Az asszony egész testében megremeg és megragadja Júlia ruháját.

— Mentsék meg! ... Mentsék meg! — suttogja száraz, színtelen, könnyörgő hangon. — Ne engedjék, hogy ő is elpusztuljon! Négy gyermekem volt... ő a negyedik, az utolsó... Ne engedjék meghalni!...

Elakad a hangja és leborul a földre. Júlia szíve megesis rajta, de nem törődhetik vele, mert minden figyelmét a nagy harc köti le, mely a kisfiú életéért folyik...

Már nem is az orvos, a nő, az ember küzd az elszállni készülő kis életért, hanem két erős, emberfeletti hatalom, mely egymásba kapaszkodva, egymásnak gyürkőzve vívja élethalálharcát...

Úgy feküdt a kisfiú Nóra erős karjaiban, mint egy életelen viaszbab, s már-már úgylátszott, hogy a nagy mérkőzésnek vége, s a gyermek elröppenni készülő lelke örökre itthagya rövid tartózkodási helyét, a földet, mikor hirtelen egy erős, fuldokló, görcsös köhögésbe kezdett és a föld felé tartott szájacskájából gennyes váladék tört elő...

Mély, megkönnyebbült sóhajtás hagyta el Nóra ajkát. Jóideig tartott, míg a gyermeket visszahelyezte ágyába. Keze egy puha ruhával óvatosan, gyöngéden törli a gyermek arcocskáját, mely csodálatosan kisímult, megpihent és békés volt most.

A kisfiú a nagy harc fáradalmai után nyugodt, csendes álomba merült.

Júlia, kinek szemei előtt ez a csoda lejátsszódott, félig megigézve még mindig a lepergett jelenet hatása alatt állt. Az elébb még a halállal vergődő és vívódó gyermek most enyhén, kipirult arccal alszik puha vánkosán. Nóra, aki Isten segítségével ezt a csodát véghez vitte, éppen akkor fejezi be a kézmosást a székre helyezett mosdótálban és

műszereit rakosgatja táskájába. Arca fáradt, mintha kilométereket rohant volna... Nem is volt más ez az elmúlt óra, mint versenyfutás a halállal...

A győztes most fáradt, fáradtabb, mint hinné, csak szeme mosolygott, ahogy Júlia bámuló és elismerő pillantásával találkozik. Júlia szíve megdobbán, úgy érzi, hogy tulajdonképpen csak most látja igazán, most ismeri meg Nórát, és keze önkénytelenül is kinyúl feléje.

— Köszönöm! — maga sem tudja, mit köszön meg, hiszen nem ő a gyermek anyja, de ebben a pillanatban nem tud mást mondani.

Csak most ébrednek újra tudatára, hogy Olaf Johnson is a szobában van. A nagydarab svéd ember arca csupa mosoly. Csak ennyit mond.

— Jó munka volt! — de hangja komoly tiszteletet árul el.

Az anya, ki kábult agyával nem érti a beszédet, csak a mozgolódást látja, felemeli fejét a földről és merev, kitágult szemekkel néz gyermeke ágya felé. Nóra odasiet hozzá, felemeli. Kezét belefűzi karjába és gyöngéden odavezeti az ágyhoz.

A gyermek éppen kedveset álmodhat, mert mosolyog és egyik apró kezével belekap a levegőbe, mintha tarka játéklabdát kergetne a virágos réten.

Az anya szeméből megindulnak a könnyek. Ráborul az ágyra és felszabadultan sírni kezd...

Nóra felemeli és leülteti egy székre. Gyors kezekkel valami nyugtatót kever egy pohár vízben és megitatja az asszonnyal.

— Most már megnyugodhat végre — mondja kedves és eddig sohasem hallott meleg hangon. — A kisfiúnak nincs már semmi különösebb baja. De maga tönkreteszi magát, ha nem pihen le azonnal!

Az asszony elméjében csak most világosodik meg, hogy gyermeke meg van mentve, és hálája nem akar kiapadni. Mindenét odaadná az orvosnak... Ide-oda futkos és egy pillanat alatt összehord mindent, amit értékesnek tart. Egy sárgaréz gyertyatartót, egy kék üvegázát, kezéről vé-

kony karikagyűrűjét és végül az asztal fiókjából húsz forintot, az összes földi vagyonukat.

Alig tudnak megszökni előle. Amit a szegény asszony begyömöszölt Nóra felöltőjének zsebébe, egyenkint visszaadja az öreg Kiss néninek, az anyósának, aki lámpával kíséri ki őket a kapuig.

— Az Isten áldja meg magukat — mondja egyszerűen és öreg, pislákoló szeme könnyektől fényes.

Ezzel az útravalóval lépnek ki az éjtszakába. Az eső ezalatt elállott és a hideg szél is lecsendesedett. Éjfél már régen elmúlt, mire Júlia az ágyba került, de nem bánta. Boldog volt és elégedett. Részese lehetett egy nagyszerű életmentésnek és megismerhette végre Nórát, akire már régen nem haragudott, de akit most megtanult becsülni és tisztelni.

VII. FEJEZET.

Február végén Júlia nyugalmát egy váratlan esemény kavarta fel. Már újra nyakig munkában volt. Március végére tűzték ki az első hangversenyét a fővárosban és utána külföldi utazások következnek... Bukarest, Róma, Párizs... A vidéki hangverseny-útja is elég szép jövedelemmel zárult és Júlia gondosan eltette a pénzt és nem nyúlt volna hozzá egy világért sem.

Júlia valósággal elmerült a zenében. Egyre gyakorol és egyre kevésbé van megelégedve magával... Legjobban szeretné lefűjni, meg nem történtté tenni a szerződését, mely a pesti hangversenyhez köti. De valami visszatartja... most dől el, hogy mit és mennyit ér?!... Hogy jól választott-e pályát?!... Már régen kételkedik hivatottságában és önbizalma sem a régi. Gondolatait most már nem annyira a zene művészete, mint a hazakívánckozás tölti el. A vágy piros bimbója ott rejtőzködött szívében és valahányszor az elhagyott házra, földekre gondolt, a vágy piros bimbójából egy-egy piciny levélke pattant le és terjeszkedve nyílt szíve rejtekében... Hiába akarta kitépni lelkéből a nagy vágyakozást... és most is, mikor itt áll a siker és dicsőség megnyilatkozása, kibontakozása előtt, nem tud elnyomni egy hazakívánczó sóhajt és nem vágyik másra, mint hogy újra otthon lehessen...

Hiába, a vér nem válik vízzé, mondja magában és erővel másra gondol...

Nórával a közös kirándulásuk óta, mikor is megmentette a nagybeteg gyermek életét, nem találkoztak. Nóra kórházi dolgai megszorodtak és leginkább telefonon érdeklődött Júlia hogyléte és tervei felől. Olaf Johnson már régen visszaautazott hazájába. Nórának és Júliának egyforma szép virágcsokrot küldött elutazása előtt.

Egyik délután Júlia éppen befejezte az öltözködését. Jegye volt az egyik jónévű színházba és gyalog készült

átmenni Pestre, hogy járjon, mozogjon egy kicsit, mikor künt valaki türelmetlen kézzel megnyomta a kapu csengőjét.

Az éles, panaszos hang végigsírt a házon. Júlia azon gondolkozott, hogy ki lehet és kihez jöhet ez a látogató, mikor hirtelen kopogtattak az ajtaján és a küszöbön Rudi alakja jelent meg.

— Zavarlak, Júlia?!

Rudi arca ványadt és falfehér volt, mintha beteg lenne. Kabátja csuromvizes, mert odakünt megindult a havazás. Júlia alig tudott meglepetéséből magához térni. Rudi az óta a nevezetes nap óta, mikor bevallotta, hogy Nórát szereti, nem látogatta meg. Valaminek történnie kellett, hogy eszébe jutott és eljött hozzá...

Intett kezével és nyugodt közömbösséggel felelt. — A kabátodat vedd le az előszobában, s azután gyere csak be nyugodtan.

Rudi csak most vette észre vizes felöltőjét és valami bocsánatfélét mormolva kilépett a szobából, de egy futó perc múlva visszatért.

— Csodálkozol tudom, hogy itt látsz, — kezdte tompa, fénytelen hangon — de nem volt hová mennem és valakinek el kell mondanom a bánatomat. Júlia, Nóra felbonthatta az eljegyzésünket!

Júlia megkapaszkodott a szék támlájába és úgy bámult Rudira, mint aki nem érti, hogy a másik mit mond...

— Látom, csodálkozol — folytatta a férfi keserű hangon. — Gondolhatod, hogy én mit éreztem!... Mintha az egész világ szakadt volna rám!... Először fel sem bírtam józan ésszel fogni, hogy mit akar Nóra, mikor ma reggel telefonon bekértem a kórházba. Természetes, hogy rohantam, meg sem álmodtam, hogy mi lehet az a sürgős dolog... Olyan voltam, mint egy tébolyodott. Most tudom, érzem, hogy sohasem szeretett.

Feljajdult és két kezébe temette az arcát.

— De miért?!... Miért?!

— Miért?!... Én is ezt kérdeztem, mikor magamhoz tértem valahogy a nagy megrázkódtatástól. Ha láttad volna, milyen nyugodt, milyen hideg és közömbös volt, mikor ezt tudtomra adta. Még mosolyogni is tudott... Valami

olyasmit mondott, hogy a stockholmi sebészeti klinika, tudod, amelynek az a Johnson is a tagja, meghívta főorvosnak. Óriási kitüntetés ez egy női orvos számára. Azt is írták, hogy tekintettel nagy tehetségére és hivatottságára, külföldi tanulmányútra küldik a világ nagyobb városainak sebészeti klinikái látogatására... Ha láttad volna, milyen boldog!... így ragyogni egyszer sem láttam jegyességünk alatt. Engem egy pillanat alatt el tudott felejteni!

Júlia megmozdult. Most kezdte csak elhinni, hogy amit Rudi mond, az valóság... Égő szánalom öntötte el a szívét, ahogy a férfira nézett.

— Úgy sajnálom, Rudi — de a férfi elhallgattatta.

— Csak semmi szánalom, Júlia, azt aztán igazán nem tudom elviselni. Majd csak túl leszek ezen is, nem halok bele!... Tulajdonképen megérdemlem a sorsomat. Ha megmaradok melletted, nem ért volna ez a csalódás, de én bolond voltam és bolond vagyok még ma is, mert még mindig szeretem...

Elfordult Júliától és dobolni kezdett ideges kézzel a zongora fedelén.

— Miatta hagytam abba a zenét, amit szerettem, érette lettem orvos, az, ami sohase lettem volna az ő akaratára nélkül. Gyenge, energiátlan viaszbab voltam a kezében. Nem csoda, ha nem tudott komolyan becsülni és most eldob, mint egy alkalmatlan, üres gyufaskatulyát. Bűn és öönhódás... A bűnhódás mindenki számára már itt a földön kezdődik... most rajtam a sor... Többet nem fogsz panaszkodni hallani, Júlia. Bocsáss meg, ha fárasztottalak! — Lassú, fáradt léptekkel ment az ajtó felé. A küszöbön még visszafordult.

— Ne félt, Júlia! Rossz pénz nem vész el!... Most hazamegyek és megpróbálok rendbejönni magammal.

Gyenge mosollyal nézett Júliára, majd halkan betette maga után az ajtót. Júlia hallotta csapódni a kaput, aztán egyszerre néma csend lett.

A helye üresen maradt a színházban. Nem ment el, otthon maradt. Nem volt kedve semmihez. Sokáig értetlen hitetlenséggel ült a kályha melege mellett és nézett maga elé... Jelent-e számára valamit ez a nagy változás?!... Rudi szabad... szabad... zengte egy hang az agyában,

de nem érzett lelkében semmi örömet... Rudi még mindig a másikat szereti és ha nem is szeretné... az ő számára már nem jelentene semmit... A szíve nem ver hevesebben és lelkében sem gyúl fel az öröm fáklyája... Nem, csupán meglepett csodálkozással latolgatja ezt a nemvárt eseményt...

Másnap Nóra is meglátogatta. Már éppen feküdni készült, mikor a háziasszonya beengedte a késői vendéget.

— Beteglátogatáson voltam itt a közelben — mondta Nóra bocsánatkérően. — Mi orvosok örökké talpon kell hogy legyünk, ha a nap bármelyik szakában hívnak. Gondoltam, egy percre beszaladok hozzád. Tudod már a nagy ujságot?!

Júlia megbiccentette a fejét. Nóra elcacagta magát.

— Ezért vágsz ilyen ünnepélyes arcot, édes öregem?!... Hát nem jobb idején, mint később belátni tévedésünket?! Én lángoló szerelmes sohasem voltam és azt hiszem, nem is leszek! Rudit kedveltem, szerettem és azt hittem, ez elég egy jó házassághoz!... Később rájöttem, hogy tulajdonképpen nekem nem való a házasság. Gátolna a hivatásomban. Én elsősorban orvos vagyok és csak azután nő... És bármennyire is furcsán hangzik előtted, az előbbi tény teljesen háttérbe tudja szorítani az utóbbit, ha szükség van rá. Én tanulni, fejlődni akarok... Az életem az orvosi tudományé, milyen asszony és feleség lenne ilyen elvek mellett belőlem?!...

Júlia arca megenyhült.

— Erre a tényre még a stockholmi meghívás előtt rájöttél?! — kérdezte és szeme komolyan fürkészte a szép, szabályos, hideg vonásokat.

— De mennyire! Már a nyáron a Balatonon!... Rudi féltékeny természetű. Mindenkre haragudott, akivel csak szóba álltam. Milyen lenne a házasságunk, ha rájönne, hogy számomra az egyetlen komoly szerelmes társ a tudomány!...

Elcacagta magát és önkénytelenül Júlia is vele nevetett, míg szeme megbabonázva figyelte ezt a szép, hideg, fölényes, józan és okos teremtest. Szobájában alig volt világítás, de amennyi fény volt, az mind Nóra vörösseszőke haján, rózsás, meleg bőrén és sötétkék szemében ragyogott.

— A szerelem a fiatalságé, — mondta csendesen Júlia — gondolj erre Nóra. Nehogy egyszer, mikor már késő, rádöbbenj arra, hogy minden dicsőséged odadobnád egy meleg otthonért, szerető férjért és gügyögő, boldog gyermekkacagásért.

Nóra elfordította tekintetét Júliáról.

— Az érzelem gyöngíti az embert, én nem engedhetem meg magamnak, hogy gyöngé legyek. Tudod, majd egyszer, ha már mindent elértem, amit akarok és eljutok oda, hová elhatároztam, hogy el kell jutnom... akkor talán megengedhetem magamnak azt a gyengeséget, hogy szerelmes legyek!

— De ha akkor már késő lenne... hiszen az idő nem áll meg. Nem éreznéd magad kifosztottnak, csalódottnak?!

Nóra arca elkomolyodott.

— Igazad lehet, Júlia, de ezen már nem változtathatok. Ma reggel megtáviratoztam a stockholmi sebészeti klinikának, hogy köszönettel elfogadom az ajánlatukat. Az életben vannak emberek, akik boldogságra vagy kizárólag harcra és úttörő munkára, magánosságra születtek. Én, azt hiszem, az utóbbiakhoz tartozom... De különös, — tette hozzá csendes mosolygással — különös, hogy éppen te akarsz rábeszélni a házasságra, mikor valamikor te is szeretted Rudit!

Júlia arca elsápadt, majd újra befutotta a rózsás pír egészen a homlokáig.

— Az tévedés volt — felelte bátran. — Gyermekefjel az ember sok mindent képzel magáról! És ha volt is, már régen elmúlt. Nem szeretném, ha elhamarkodva cselekednél, Nóra!

De Nóra hajthatatlan maradt.

Elutazása előtt többször volt együtt Júliával, aki könnyes szemmel kísérte ki a pályaudvarra.

— Majd írok neked és ne felejtsd el, mindig jó barátok maradunk! — kiáltotta Nóra a vonatfülke ajtajából, virágai között állva, melyekkel kollégái árasztották el.

— Gyere mielőbb Stockholmba hangversenyezni!

Még akkor is vidáman mosolygott, mikor a vonat lassan, méltóságteljesen kigördült vele a pályaudvarról.

Júlia egyedül ment haza. A fájo, nagy magánosság érzése még jobban megrohanta szívét, mikor belépett a kapun és felzárta kicsiny bútorozott szobájának ajtaját.

VIII. FEJEZET.

A hangverseny napján Júlia erős fejfájással ébredt. Künt kora tavaszi vihar tépdeste, rázta a fákat. Dél felé havas eső esett, majd hirtelen elült a szél és az égen elsimultak a fellegek.

Júlia egész nap nem mozdult ki a szobájából. A szíve nehéz volt és valami fájó, nehéz szomorúság ülte meg lelkét.

— Ostoba vagyok! Szidta magát. — Ma kellene a legboldogabb legyek! Elértem azt, amire vágytam! ... A fővárosban hangversenyezem! Én, Jeromos Júlia! ... Az emberek olvashatják nevemet a plakátokon, s este felzúg majd a taps, és én mégis olyan vagyok, mint akinek eleették a vajjas kenyerét! Fel a fejjel, Júlia! ...

De ez az önmagának való biztatás nem sokat ért. Egész nap alig evett valamit. Ott ült a zongorája előtt és kegyetlenül bírálgatta önmagát. Kereste azt, amit folyton érzett, hogy hiányzik a játékból, a lélek boldog elégedettsége, de hiába ... a játéka mesteri, de hidegen, érzéketlenül cseng, nem eleveníti és ragyogja be az érzelmek színdús skálája ... Próbált Rudira gondolni, hiszen most már szabad! ... de a régi fáklya, mely ott égett szívében, kialudt és nem adott több fényt. Rudi még mindig Nórát szereti, ha szabad is, az ő számára örökre elveszett ... Sohasem tudna egy olyan férfiért lángolni, aki más nőt szeret! ... Próbált az akácosra, a nemsokára ébredező földekre, nagyapjára gondolni, de az érzékeny keserűség, mely elöntötte lelkét, ha nagyapja oktalán, makacs haragjára gondolt, eloltotta ezeket a fényeket is a szívében ... nem maradt hát más, amire gondoljon, mint a taps, siker, idegen városok, melyek hidegen és árván hagyják a lelket és szívet ...

Hát nem erre vágytál?! ... — korholta önmagát. — Hát nem ezért harcoltál, ezért küzdöttél?! ... Hát nem te

akartál híres lenni, hogy sok pénzt szerezhess a birtok számára?! ...

De igen, felelte védekezőleg Júlia lelkében egy hang. De igen, de a mellett boldog asszony is akartam lenni Rudi oldalán, vidám családdal körülvéve... Mit is mondott Nóra az utolsó együttlétünkör?! ...

„Az életben vannak emberek, akik boldogságra vagy kizárólag harcra és úttörő munkára, nagy magánosságra születtek.”

Igaza van Nórának, ő is nagy magánosságra született, nagy, fájó, keserű magánosságra... Észre sem vette, hogy kövér könnycseppek csordulnak ki szempillái alól és gördülnek végig az arcán...

Ebből az ellágyulásból, gyöngeségből azonban este a hangversenyteremben senki semmit sem vett észre azon a határozott fellépésű, magas, karcsú, sápadt, szép szőke leányon, aki fehér gyapjú csipkeruhájában, övében egy szál rózsaszín rózsával megjelent a pódiumon. Erő és biztos tudás sugárzott le róla. Főlény és magabiztosság.

Néma csend lett, mikor leütötte a billentyűket és minden szem feléje fordult.

Bélteki a terem egyik ajtajának dőlve figyelte. Tudta, hogy a leány hatalmas technikai tudása most sem téveszti el a hatását a közönségre, de hogy hatalma meddig tart, azt előre nem sejtette...

Milyen kár, hogy ebben a pompás teremtesben nincs érzés! Mennyire csalódhat az ember, ha nézi ezeket a lelkes, finom vonásokat, melyek mögött nem melegít a lélek átütőereje...

Csendesen kilopódzott az ajtón és a büffé felé tartott, mikor valaki háta megett rászólt.

— Halló, Bélteki, hát még mindig ezzel a leánnyal kísérletezik?! Az a magas, fanyar, szőke bajuszos férfi volt, aki most állította össze az amerikai túrné szereplőit.

— Mondtam már magának, hogy ez a leány egy nagy-szerű gépezet, semmi más!

— Sajnálom, hogy igazat kell adjak magának, de akkor mit keres itt?!

A szőke bajuszos férfi elmosolyodott.

— No, nem a maga felfedezettje kedvéért jöttem el.

Valakit keresek, aki megígérte, hogy segítségemre lesz. Valaki, aki ismeri jól a vidéket. Tudniillik eredeti, régi falusi nőtákat hajszolok, olyanokat, melyek még nincsenek agyoncsépelve. De várjon csak... éppen itt látom jönni az illetőt — mutatott egy köpcös, kövér férfi felé, aki akkor lépett ki a tereméből.

Odabent ezalatt szünet volt. Júlia a művészszobában hideg, megközelíthetetlen arccal fogadta a gratulációkat. Érezte, hogy rossz volt, rosszabb, mint vidéken és ez nagyon elkeserítette.

A műsor második fele sem sikerült jobban... A nagyközönség háromnegyedrésze nem vett észre semmit és elbűvölve hallgatta a mesteri játékot. Csak az egynegyednyi, igazán zeneértő ember és maga a hangversenyrendező iroda igazgatója nézett mereven maga elé. Mikor Júlia meghajtotta magát a dobogón, enyhén ütögette össze tenyerét.

Ezzel a leánnyal nem indulhatnak külföldre!... Az olaszok kifütyülnék... ott minden kis suhancban több az érzés és átélés, mint ebben az egyébként kiváló teremtésben...

Igy történt, hogy harmadnap a hangverseny után Júlia postán levelet kapott, melynek tartalma úgy érte, mint egy kegyetlen nagy vihar, és lelke mélyéig megrendítette.

A levél szűkszavú volt, kimért és udvarias. A hangverseny iroda értesíti, hogy elállnak a külföldi utazás gondolatától. Ha ezért Júliának bárminő anyagi kára lenne, hajlandók egy bizonyos összegben kiegyezni... Maradnak tisztelettel stb....

Júlia kezéből lehullott a levél a földre és sokáig ottmaradt. Úgy ült a széken mozdulatlanul, mint egy villám-sujtotta fa. Egy világ omlott össze benne... egy világ, melyet ügylátszik, csalárd álmokra, vágyakra épített.

Most már igazán nem maradt meg számára semmi, minden elveszett... Van ugyan még Pesten más hangverseny iroda is, de minek kísérletezzék, mikor ő maga is érzi elég telenségét...

Milyen élet várhat ezekután rá itt a városban?!... Legyen zongora tanárnő és fiatalságának minden törekvése abban merüljön ki, hogy lusta és tehetségtelen tanítványokkal vesződjék?!... Nem... soha! Akkor inkább vég-

leg hazamegy! . . . Igaz, nem sok az a pénz, amit elért, de arra elég, hogy szerényen rendbehozza a házat és vegyen egypár új állatot a gazdaságba. Hazamegy . . . odatérdel a nagyapja elé és elmond neki mindent . . . Hazamegy, vissza a falujába, hová titkon, elnyomva vágyát mélyen a lelkében, mindig kíváncszott. Hazamegy a jegenyékkal körülvett öreg házba, hogy megtalálja, megkeresse lelkének elveszett békéjét, elveszett nyugalját.

Mikor este lefeküdt, már nem sirt, nem háborgott. Elrendezett mindent magában. Még délután megmondta Emmának, a szállásadónőjének, hogy úgy döntött, hogy végleg hazamegy és nem lesz többé szüksége a szobájára. Még mosolyogni is tudott, mikor Emma elképedt arcára gondolt! . . . Sokáig nem tudta elhinni, hogy Júlia nem űz vele tréfát! . . .

Az éjjel Júlia pompásan aludt. Álmában ott járt már a téli pihenéséből ébredő földeken és úgy érezte magát, mint egy nagy és hosszú útról jött vándor, aki végre hazaért.

IX. FEJEZET.

Tavasza volt, mikor Júlia azzal a szándékkal hagyta el az otthonát, hogy végleg elszakad onnan, és tavasz volt megint, mikor azzal a vágyal szívében, hogy többé soha el nem hagyja otthonát, hazaérkezett.

Április elején jártak. Hideg volt még a kora reggel, mikor vonata befutott a kis álmásra. A poggyászát ott hagyta, s ő maga gyalogszerrel vágott neki a hazavivő útnak. A hajnali köd szertefoszló gyöngyházzsínű palástjára fényfoltokat rajzolt az előbukkanó napsugár, de hideg, átlátszó fényének még nem volt melege. Itt-ott az utak gűbenőiben kis víztócsák hirdették az éjjeli esőt.

Júlia boldogan dobogó szívvel haladt előre az úton. A távoli dombok lilaszínű fejkendős csúcsai vidáman intettek feléje. A kora tavaszi nap becézve, símogatva érintette arcát. A fák rügyező karjaikat nyújtogatták feléje, mintha örvendeztek volna jöttének. Ott, ahol az út eltért az akácos felé, Júlia megtorpant és langyos pirosság futotta el arcát.

Vajjon igen korai látogató lenne, ha most bekukkantana egy pillanatra a szomszéd birtokra és csak annyit mondana, hogy hazajöttem! . . .

Szinte maga előtt látta Aranyos Pál elképedt arcát és vidáman felkacagott.

Nem, először letörleszti számadását nagyapjával, akinek annyi magyarázattal tartozik, hogy csak győzze őt hallgatni.

De mikor végre előtte állt a meglepett, még mindig egyenes tartású öregembernek, aki éppen az állatoknak vitt eleséget, a sok mondanivalóból semmi sem jutott az eszébe, csak lehajolt a vonakodó kezére és annyit mondott könnyes, meleg hangon:

— Itthon maradok, nagyapám, soha többé nem megyek el maguktól!

Az öregember még ennyit sem felelt. Minek a felesleges szó, mikor a tett többet fejez ki minden ékesszólásnál. Kitárta két karját és a sokáig nélkülözött aranyszőke fej ott pihent boldogan sírva és kacagva a még mindig dőlcegen tartott vállain.

— Sokszor úgy vágytam haza — vallotta be később Júlia az öregembernek, mikor délután karöltve járták be a kertet és a nagy gazdaságot, onnan kikanyarodtak a földek felé vivő útnak. — Igaza volt nagyapámnak. Az egyetlen igaz, „örök kedves“ a föld! ... Más minden elvész, más minden elmúlik, de ez megmarad mindig ... ebben nem lehet csalódní soha!

Mikor az akácoshoz értek, Júlia elpirult és lenézett a földre, mikor megszólalt.

— Nem mennénk át jóestét mondani a szomszédnak?!

Az öreg Jeromos kemény vonású arcán mintha napfény cikázott volna át egy pillanatra, de az is lehet, hogy az alkonyodó nap szeszélyes fényjátéka volt, mely megragyogtatta vonásait, mert nem látszott rajta semmi változás, mikor felelt.

— Hiába mennénk, nem találnáink idehaza. Elutazott!

— Elutazott?! ... Júlia tekintete merő csodálkozás volt. — Elutazott?! ... De hiszen mióta gazdálkodó lett a saját földjén, sohasem utazott sehová!

— Az lehet, hagyta helyben nagy nyugalommal az öreg Jeromos. — Az ember sokáig meg tud egy helyben maradni, aztán egyszerre rájön a bolondja ... Valami tanfolyamra utazott a fővárosba. Mintagazdaságot akar csinálni a birtokából. Valami kis pénz szakadt rá egy távoli rokonáról. Azt mondta, ha már annyit tanult valamikor, nem tudja teljesen kiólni magából az ambíciót ...

Ambíció! ... Ez a szó mint ismerős dallam csapódott Júlia füléhez ... Ambíció, ami őt is vitte-vitte szárnyain, míg végül ott kötött ki, ahonnan elindult ... De Aranyos Pál ambíciója életrevalóbb. Ő a már meglevő kincsét, a földjét akarta szépítgetni, babusgatni, csinosítgatni ... igaza van, jól teszi, a föld majd meghálálja ...

— És mikor lesz vége annak a tanfolyamnak? — hal-

lotta a saját hangját, ahogy lépteiket hazafelé irányították.

— Hát — felelte az öreg Jeromos — az talán már le is járt, de azt mondta, ha már kimozdult... körülnéz egy kicsit, hadd szellőztesse ki a fejét... Hanem azt meghagyta nekem, ha te hazajönnél akkor, mikor ő nincs itthon, és látni szeretnéd, csak írdál egy szót arra a címre, amit nálam hagyott.

Csend lett egy pillanatra, nagy csend, csak a madarak csiripelése hallatszott és egy-egy hazatérő tehén bögése.

Végre megszólalt Júlia.

— És honnan sejtette, hogy én hazajövök?!

Az öreg Jeromos elnézett a levegőbe.

— Honnan tudnám már azt én?!... A fiatalok szíve könnyebben megérzi a változást, mint az öregeké... mi már elkérgesedtünk, elfásultunk. De a címet, ha akarod, odaadom, ahogy hazaérünk!

Júlia nem ellenkezett, de azért mikor hazaérték, csak forgatta, nézegette azt a kis cédulát, melyre erőteljes betűkkel volt ráírva az utca és házszám. Eltette a kis papírt az imakönyvébe és akkor is ott húzódott meg a lapok között, mikor nagyapjával együtt ment a vasárnapi misére.

A háború fergeteges nyomai még ott éktelenkedtek a kis templom vakolat nélküli falain. A padokat is szedett-vedett székek pótolták. A tavaszi szél vidáman cibálta az asszonyok fejkendőit, ahogy kénye-kedve szerint járt-kelt a betört és még üvegezetlen ablakokon...

Szegény volt a falu, nagyon szegény, már az is nagy erőfeszítés volt számára, hogy az elmúlt két esztendő alatt úgy-ahogy rendbehozatta a tönkrement orgonát. Télen a szomszéd községben tartották meg az istentiszteletet. Kora tavasztól a saját tönkrement kis templomukban.

Júlia szívét nagy elhatározás vette hatalmába, amíg hallgatta a kedves öreg papjuk prédikáló szavait. A templom és a falu javára hangversenyt fog adni a szomszéd községben... Azt a pénzt, amit a hangverseny útján megta-
karított és félretett, az a saját birtokuknak rendbehozására szükséges. Máris napszámosok dolgoznak az öreg házon, új szerszámokat rendelt és a jövőheti állatvásáron nagy-

apja vásárol még egy tehenet és egy pár fehér, gyapjas kecskét... A községben adott hangverseny egyedül csak a templomé és a falué lesz, legalább így köszöni meg a jó Istennek, hogy nem eresztette el soha a kezét és visszavezérelte oda, ahol neki a legjobb, az atyai örökébe, az örök kedveshez...

Tervét templomozás után azonnal elmondta az öreg papjuknak. Másnap begyalogolt a községbe és megtette a szükséges lépéseket. Csupa izgalom és lelkesedés volt. Ő maga írta a tanító segítségével a meghívókat öt szomszéd község számára. Még soha olyan őszinte örömmel nem készült egy hangversenyére sem, mint erre. Ebben az örömben és lelkesedésben most az egyszer a nagyapja is részt vett.

A hangverseny napján a Júliától kapott új, fekete ruhájában szekerezett át a szomszéd községbe, hogy először az életben hallja és élvezze azt a művészetet és tudást, amely unokáját ennyi ideig távol tartotta tőle. De új ruhát kapott Erzsébet is a férjével és a két gyermek...

Ragyogó tavaszi napsütés volt a hangverseny napján. A föld olyan jó szagú volt az ezernyi tarka kis virágtól, hogy meg lehetett volna tőle részegedni. Madár énekelt a kapu melletti nagy diófán, a fű selymesebb és puhább volt egy lágy, zöld gyapjútakarónál. A fákon kisgyermekkéz nagyságúak voltak már a levelek és a földeken vidáman mozogtak lassú biztonsággal az ekék... Diadalmas élet volt mindenfelé, föld felett és föld alatt.

Az iskola nagyterme zsúfolásig megtelt. Emberek szorongtak a folyosókon, sőt még az udvart is megtöltötték, melyet elárasztott a nyitott ablakokon át kiáradó zene hömpölygő hulláma...

Júlia egyszerű fehér ruhában köszönte meg a szünni nem akaró tapsvihart. Szívesen ült vissza a zongorához és játszott el még egy ráadást. Érezte, hogy rég nem játszott ilyen szívből, ilyen lélekből. Az ifjúság, szépség ereje áradt a dallamokból és megfogta láthatatlan ujjával a mozdulatlan arccal ülő öreg Jeromos szívét...

Talán mégis vétek itt tartani ezt a gyermeket!... Gondolta elmerülve. Sohasem hittem, hogy így tudjon

játszani!... Talán mégis bűn lenne itt eltemetkezni, aki-
nek ilyen tehetséget adott az Úr!...

Ugyanezt mondta Júliának, aki végre leszabadult az
emelvényről, egy magas, szőke bajuszos úr, aki utat tört
magának hozzá.

— Én Pesten és vidéken többször hallottam önt, —
vallotta be a bemutatkozás után — de azt tartottam ma-
gáról, bocsásson meg, hogy pompás tudású gépember,
semmi más... hiányzott magából a lélek, a fény, az át-
élés. Most azonban mintha kicserélték volna játékát!...
Maga nagy művésznő!... Szerencsém, hogy végre igazi
formájában hallhattam. Régi népdalok gyűjtése végett ba-
rangolok vidéken és így kerültem a maguk falujába is. Ör-
vendek, hogy meg tudtam magáról változtatni véleménye-
met. Nézze, én Amerikába készülök... most szervezem
meg, most keresem erre az útra a művészeket. Maga lenne
a főszám!... Jöjjön velünk!... Maga előtt a diadal és
siker útja!...

Júlia megrázta fejét és kilépett az udvarra. Egy pillá-
natig elnézett a földek felé, melyre a kora tavaszi est már
ráborította sötét, síma bársonytakaróját. Az este hűvös
volt, de nem kellemetlen. Az acélszürke égen keskeny csík
sárgállott, majd lassan sápadt, zöldes gyöngyházzsínűvé
olvadt. A csillagok már feljöttek az égre és hideg, éles,
tisztá szemükkel vigyázták a pihenéshez készülődő földet.

— Választ várok! — hallotta Júlia az idegen férfi
sürgető hangját. — Remélem, nem utasítja vissza ajánlato-
mat?!

Júlia lelkében nagy harcok dúltak. Ime, mégis ér va-
lamit... megcsönkitott önbizalma helyreállott... Nem kell
vereséggel visszavonulnia otthonába... Hívják, várják őt
a nagyvilágba, várja a taps és siker, idegen országok...
De mi lenne, ha innen elszakadva megint ittmaradna lelke
és játéka üres, fénytelen csillogásúvá válnék?!... Az ő
játéka csak itt volt teljes, itt volt egész, itt, ahol megpihent
és boldog a lelke és szívét megforrósítja az otthon nyu-
godt, biztonságos szépsége... Ha innen újra elmenne...
kincsei megint itthon maradnának és ő lélek nélkül bo-
lyonghatna a nagyvilágban...

— Sajnálom — mondta végre csendesen, de határozott hangon Júlia. — De én most már itthon maradok.

— Nem hiszem, maga tréfál!

— Nem tréfálok... itthon maradok!

A férfi meghajtotta a fejét.

— Lehet, hogy ma így érez, de ha meggondolná magát, táviratozzék nekem a pesti címemre — kivett táskájából egy névjegyet és Júlia kezébe csúsztatta. — A társaságommal májusban kelünk útra. Addig még van ideje gondolkozni.

Meghajtotta fejét és elment.

Júlia elmosolyodott. Még egy cím, melyet egy férfi hagyott a számára. Vajjon melyiket tartsa meg, melyiket válassza?!

Az egyik a biztos, nyugodt élet folytatását jelentené, a másik magános utakat, hideg ragyogást és rideg szállodai szobákat meleg család és otthon helyett... melyiket válassza?!...

Ráhajtotta fejét nagyapja vállára, mikor a hold hideg, ezüst fényénél hazaszekereztek. Az öreg megérezhette, mi mehet végbe Júlia lelkében, mert halkan megszólalt:

— Ha el akarsz újra menni Júlia, én már többé nem ellenezem!

Júlia szeme megtelt könnyel. Tudta jól, milyen végzetlen leküzdésbe, megalkuvásba kerülhetett nagyapjának kimondani ezeket a szavakat. Atölelte nyakát és megcsókolta homlokát.

— Köszönöm nagyapa, de már határoztam. Itthon maradok! Söhajtás szakadt fel az öreg Jeromos melléből, majd újra megszólalt;

— Gondold meg jól, édesem!

— Meggondoltam, nagyapám!

Kinyújtotta kezét és belecsúsztatta az öreg kerges, durva tenyerébe. Körülöttük aludtak már a földek és béke, nyugalom honolt mindenfelé.

X. FEJEZET.

A Jeromos-ház már a régi, kedves külsejével terpeszkedett a jegenyefák zöld lombjátára között. A kőművesek már rég felszedték sátorfájukat és a meszelő asszonyok fehérre varázsolták az újra felhúzott falakat. Tehenek falták a friss, dús füvet a legelőn és két jóvérű ló unatkozott az istállóban. Estefelé meg hat gyapjas fehér birkát terelt haza Bélus, Erzsébet ügyes, okos szemű kislánya, és a fákon mint gazdag aranyékszer csüngtek az érett gyümölcsök.

Nyár volt! A tovaszálló könnyű nyári fellegek alatt az ég csupa lángoló arany volt. Ebben a nagy ragyogásban szinte sápadtnak tűnt fel a levelek zöldje, a bokrok lombos ágai. A kert rózsáin a rózsák másodszor virultak. Édes méz illata volt a levegőnek.

Júlia egész reggel a földiken hajladozott. Most boldog, elégedett fáradtsággal állt a konyhaajtóban és felnézett a fénysugarakra, melyek ott villogtak a fák lombjai között.

A kert felől egy férfi alakja közeledett. Júlia megrezent és arcából kifutott minden vér. A férfi lehajtott fejjel jött, mintha nagy terhet cipelne, mikor felvetette szemét, tekintetük találkozott. Rudi volt! . . . Rudi, de nem az a Rudi, akit valamikor gyermekfejjel szeretett. Ez a Rudi sápadt, lefogyott, beesett arcú ember volt, akinek szeme fáradt mosolyra villant, mikor a leányt megpillantotta.

— Júlia, nem haragszol, hogy eljöttem?

Kezüik összefonódott. Fejük felett kacagott a nyári égbolt. Júlia szíve megdobbant.

— Kerülj beljebb — hívta halk hangon a férfit.

— Nem, maradjunk inkább kint. Olyan szép itt minden! — Leültek a nagy diófa alá a padra. Körülöttük ragyogott a nyár. Madarak daloltak és könnyű, játékos szél hozta feléjük Jeromos nagyapó egyhangú dúdolását,

ahogy a kert végében szemelgette a télire eltenni való magvakat.

Júlia félszemmel a férfi arcát vizsgálgatta, melyet egy új, kesernyés, kiábrándult vonás tett komolyabbá, érettebbé.

— Csodálkozól, tudom, hogy itt látsz, — kezdte a férfi színtelen hangon — de vágyódtam látásod után. Már az élet ilyen... csúful megtréfálja azt, aki hagyja magát! Én belekerültem egy nagy forgószelebe és az alaposan elbánt velem!... Nem is hiszed, Júlia, mennyire bánt, hogy eltántorodtam tőled!... De Nóra olyan ragyogó volt, olyan tökéletes...

— És én olyan egyszerű és vidékies — szólt közbe minden keserűség nélkül Júlia.

A férfi megrázta a fejét.

— Nem, ezt nem mondtam... ezt nem lehet mondani... csak más... Szavakkal talán nem is tudom jól kifejezni magam.

És szívtelen, gondolta magában Júlia. Szívtelen, okos, életrevaló és számítóan hideg. Ostoba volt Rudi, hogy engedte magát mint bábót rángattatni... de ő is ostoba, ha bármit is érez ez után a lágy, erénytelen férfi után... Közömbös, személytelen kifejezést erőltetett arcára és úgy nézett az udvaron szemelgető baromfiseregbe, mintha egyedül csak az érdekelné őt ezen a széles nagyvilágon.

Rudi nem vett észre semmit, annyira elmerült az emlékeibe.

— Azt hittem, hogy szeretem őt!... Szerettem is! — folytatta hévvel. — Nórárt nem lehetett nem szeretni!... talán nem is a nőt szerettem benne, hanem az arányosságot, a szépséget, a külső tökéletességet. Ha belülről is olyan lett volna!...

Legyintett kezével a levegőbe, mely tele volt boldog és megelégedett rovarok zümmögésével, döngicsélésével.

— Júlia — szólt hirtelen más hangon és egészen a hallgatag leány felé fordult. — Meg tudsz nekem bocsátani?!

Júlia szíve hevesen kalapált a rózsaszínű kartonderék

alatt. Arca hol sápadt, hol piros lett, mint a bíborpetty a kötényén, melyet remegő ujjaival ide-oda gyűrögetett.

— Tudom jól, hogy nem érdemlem meg, hogy jó legyél hozzám és most különösen nem, mikor saját erődből híres és jómódú ember lettél, választhatsz jobb és kiválóbb kérők között... — Elhallgatott és a szénacsűr ajtaját kezdte vizsgálgatni olyan kitartással, mintha sohasem akarná abbahagyni.

Júlia érezte, hogy illenék válaszolni. Valami meleg, kielégített hiúságtól boldog hullám tartotta karjaiban, mintha gőzfürdőben ülne... Ime, elérte azt is, hogy Rudi eljött könyörögni hozzá, bevallani, hogy tévedett... az övé Rudi és az is marad örökre, ha ő is úgy akarja...

De a válasz még megformálatlanul pihent ajakán. Először még élvezni akarta ezt a pillanatot!... Élni a dicsőséget, a kielégített hiúságot, mielőtt egyetlen szavával hétköznapi valósággá, eseményé avatja ezt a gyönyörűséges percet...

A férfi nem sürgette. Ültek a napfényben és béke vette őket körül.

A falu toronyóraja delet kezdett harangozni. Lidi, a vajszinű, bóbitás, meztelen nyakú tyúk, amely hiába várta a déli eleséget, átbújt a kerítésen és egészen az álmodozó leányig merészkedett, csőrével megrángatta a leány szoknyája szélét.

A varázs megtört. Rudi feltápáskodott a padról és végighúzta kezét a homlokán. Messziről a közelgő vonat dübörgése hallatszott.

— Mennem kell — mondta Rudi. — De nemsokára eljövök újra!... Talán még elérem a szomszéd községbeli megállót. Búcsúzzunk, Júlia!

A leány keze egy pillanatig ott pihent a férfi kezében, aztán Rudi átvette magát a kerítésen és futásnak eredt, hogy a kanyarodóban elérje a vonatot.

Futtában még egyszer visszafordult.

— Rövidesen eljövök a válaszáért! — kiáltotta.

A könnyű nyári szél úgy vitte Júlia felé hangját, mint egy tarka, játékos, színes labdát.

— Eljön!... Dalolt magában Júlia. — Eljön!... Nekidőlt a kerítésnek és nézte a komor füstöt okádó vonat, mely mint sötét felleg rohant keresztül a sárga, aranykalászos rónaságon.

Eljön!... ismételte meg harmadszor, most tehát Rudi felesége lehet, ha akar!... A férfi rádöbrent arra, hogy mégis ő a számára az igazi nő, akinek nemcsak szépsége, de szíve is van!... Most már minden gyermekkori álma beteljesedett!...

Összekulcsolta kezét és azon csodálkozott, hogy nem érez ebben a csodálatos pillanatban semmi különösebb örömet. Nem látta rózsaszínűbbnek a világot, hanem éppen olyanak, mint ezelőtt egy órával...

Mi van velem?!... — kérdezte magától és rákönyölve a kerítés egyik kiszögellő részére, körülnézett a jól ismert tájon, mintha a távoli dombhát virágos bársonyától vagy a lila ködpalástba burkolódzott hegyeektől várna feleletet...

Mi van velem?!... Ismételte meg. Úgy jártam volna, mint az egyszeri ember, aki egész életét feltette egy álmokképre, hogy mikor kifáradva, csalódva az élettől, öreg és beteg, az álom valóra vált, fásultan és közömbösen forduljon el tőle, siratva egy élet hiábavalóságát?!...

De ő még nem öreg és nem beteg... Ő korábban ébredt az élet valóságára és igazi értelmére, mint az egyszeri ember!... Ő még tud örvendeni annak, hogy szeméről lehullt a hályog és tisztán lát!...

Hirtelen vad, viharos öröm járta át és rázta meg a lelkét, mint egy váratlanul jött nagy tavaszi vihar... és abban a pillanatban, ahogy visszafordult a kerítéstől, háttározottan érezte, tudta, hogy Rudi az ő életében sem volt más, mint egy nagy, hatalmas forgószelel, de a szélvihar elmúlt és eljött a csendes, egyenletes, boldog idő, a beteljesedés, mely régóta várja őt Aranyos Pál személyében...

Holnap írok neki, mondta csendesen magában. Meg-

írom azt is, hogy nézzen számomra egy szép új zongorát, hogy ha majd időm lesz, játszhassam rajta... — tette hozzá magában, majd boldog, felszabadult örömmel szaladt át az udvarba, hogy megadja a megkésétt déli eleséget a reá várakozó csipogó baromfiaknak.

— Vége. —

